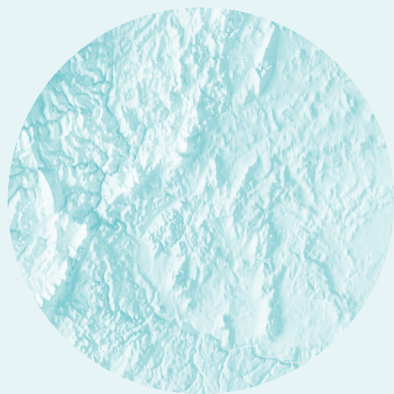
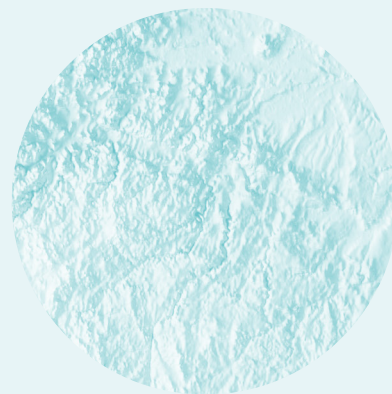
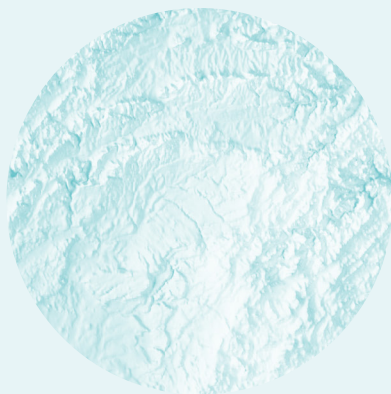

The background features a grid of 12 circular images showing topographical maps of various regions, rendered in a light blue color. Overlaid on these are several sets of parallel orange lines that curve and connect different parts of the grid, creating a network-like pattern.

Lepší participací ke kvalitnější spolupráci

Hodnotící zpráva o partnerství
státu a neziskového sektoru
v ČR za 2022–2023

Publikaci připravila obecně prospěšná společnost Glopolis, prosinec 2023
Autoři: Jana Milěřová ve spolupráci s Petrem Lebedou a Pavlem Buršíkem
Shrnutí pro infografiku: Zbyněk Machát
Jazyková korektura: Lucie Jánská
Grafické zpracování: Stanislava Palečková

Poděkování: Hana Fungačová, Petra Kolínská, Daniel Vondrouš

Publikaci bylo možné zpracovat díky finanční podpoře filantropické iniciativy Civitates – A Philanthropic Initiative for Democracy and Solidarity in Europe, Velvyslanectví Spojených států amerických v Praze a Nadace Open Society Institute ve spolupráci s programem Evropa a Eurasie Nadace Open Society Foundations.

Za obsah odpovídá výhradně společnost Glopolis a nelze jej v žádném případě považovat za vyjádření názorů donorů.

Kontakt:

Glopolis, o.p.s.

Botičská 1936/4, 128 00 Praha 2, Česká republika

<https://glopolis.org/>

IČ: 271 44 569, DIČ: CZ 271 44 569, Zapsána pod spisovou značkou O 326 vedenou u rejstříkového soudu v Praze

Obsah

Úvod – o čem je zpráva a proč	4
Shrnutí a doporučení	7
1. Kontext české společnosti, ekonomiky a politiky	10
2. Porozumění roli nevládních organizací a uznání přínosů	13
Proč a co se má i díky Strategii zlepšit	13
Příležitosti pro zlepšení v širším kontextu	15
Doporučení pro státní správu, nevládní organizace i další partnery	19
3. Podpora participační role NNO s důrazem na roli střech a sítí	20
Proč a co se má i díky <i>Strategii</i> zlepšit	20
Příležitosti pro zlepšení v širším kontextu	22
Doporučení pro státní správu, nevládní organizace i další partnery	28
4. Příznivé podmínky pro činnost – financování a legislativa	29
Proč a co se má i díky <i>Strategii</i> zlepšit	29
Příležitosti pro zlepšení v širším kontextu	31
Doporučení pro státní správu, nevládní organizace i další partnery	35
Závěr a témata pro další období	36
Slovníček základních pojmů	39
Zajímavé odkazy a zdroje	40
Seznam použitých zkratk	41
Co děláme v Neon	42

„Svobodná, různorodá a nezávislá občanská společnost je odrazem ideálního demokratického uspořádání společnosti. Nestátní neziskové organizace, jakožto její užší organizovaná část, dokážou zprostředkovat participaci, aktivizovat občany a zapojovat je do aktivit.“

Strategie spolupráce veřejné správy s NNO 2021–2030¹

Úvod – o čem je zpráva a proč

Tato zpráva předkládá zhodnocení **podmínek pro fungování neziskového sektoru** z pohledu tří pilířů „příznivého prostředí“, tj. uznání role nevládních organizací pro společnost, zapojování do veřejného rozhodování a legislativní a finanční podmínky, **a pro zapojování** nevládních organizací a jejich sítí do partnerství se státní správou v České republice.

Příznivé prostředí pro rozvoj neziskového sektoru tvoří bezpečné a podpůrné **společenské klima**, v němž se realizují základní práva a svobody a hodnoty demokracie, smysluplné možnosti **podílet se na veřejném rozhodování**, předvídatelné a nezatěžující **legislativní a regulatorní podmínky a vícezdrojové financování** (tj. přístup k soukromým a veřejným zdrojům). Tyto tři pilíře odrážejí hlavní kategorie pohledu na občanský prostor dle mezinárodních standardů, jakými jsou agentura EU FRA či OECD, ale odpovídají i praktickým prioritám organizací a sítí zapojených v NeoN a přístupu českého státu.

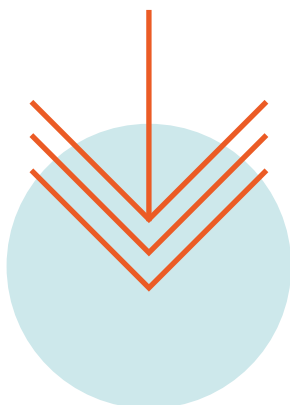
Zprávu sestavila organizace **Glopolis** díky spolupráci v rámci sítě **NeoN**, která sdružuje 22 střešních a dalších organizací, reprezentujících více než 600 nevládních organizací z různých oborů. Glopolis s NeoN sdílí hodnoty a vizi rozmanité a angažované občanské společnosti jako základního pilíře demokracie a **podporu konstruktivního dialogu a spolupráce** mezi různými aktéry – tedy neziskovým sektorem a státem a v budoucnu i s byznysem. Podpora občanského prostoru resp. příznivého prostředí pro občanskou společnost je dalším nezbytným cílem, neboť příznivé prostředí umožňuje organizované občanské společnosti spolupracovat, rozvíjet se a podílet se na veřejném životě a rozhodování ve veřejném zájmu.

V rámci neziskového sektoru se Glopolis soustředí na **spolupráci se střešními organizacemi (dále též „střechami“)** a **sítěmi organizací**, které sdružují samostatné nevládní organizace. Představují společný zájem určitých částí neziskového sektoru na spolupráci k dosahování společných cílů.

Střechy vytvářejí prostor pro diskusi a dosahování konsensu mezi nevládními organizacemi, sdílení informací a odbornosti, sledování trendů a přenos know-how, posilování kapacit, realizování společných aktivit aj. Schopnost sítí a střech **aktivně zapojovat své členy**, využívat odbornost a poznatky z terénu a reprezentovat svou členskou základnu je klíčová pro to, jak kvalitní kolektivní expertizu dokážou vytvářet a jak jsou vnímány ze strany státu a ostatních zúčastněných stran, se kterými jednají.

Stávají se tak důležitými a přínosnými aktéry tvorby politik, agregují poznatky, přístupy a zkušenosti široké škály jednotlivých organizací. Na straně státu pak záleží, jaké státní vytváří podmínky a příležitosti ke smysluplnému zapojování nevládních

¹ Citace ze Strategie spolupráce veřejné správy s NNO 2021–2030, str. 10 – <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/BROZURA-FINAL-S-PRILOHAMI.pdf>

organizací a zejména střež a sítí do tvorby politik a veřejného rozhodování. Díky využití odbornosti a reprezentativnosti střež a sítí i jejich členských organizací může tak stát lépe přizpůsobit služby, politiky a zákony společenským potřebám. *Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030*² je klíčový vládní dokument pro spolupráci české veřejné správy s neziskovým sektorem a stanovuje strategické směřování ve vztahu k neziskovému sektoru do roku 2030 vč. příznivého prostředí. Ve *Strategii* stát uznává roli organizované občanské společnosti a vyjadřuje **zájem budovat spolupráci s neziskovými organizacemi**. Gestorem *Strategie* je Úřad vlády ČR a koordinaci naplňování cílů a opatření má na starosti sekretariát *Rady vlády pro NNO*. Ten také zpracovává monitorovací zprávy o plnění *Akčního plánu Strategie*³. Řada opatření obsahuje důležité kroky pro systémovou změnu, která vyžaduje dlouhodobé úsilí a zájem, potřebné kapacity na straně státu i NNO a samozřejmě finanční zdroje. Proto se naše hodnocení v této zprávě primárně vztahuje k cílům a opatřením *Strategie*.

Společné priority NeoN se v meritu věci překrývají i s cíli *Strategie spolupráce*:

- 1. Porozumění roli neziskových organizací a uznání jejich přínosů**, což spočívá ve větší informovanosti o podstatě a funkcích nevládních organizací pro společnost, o přínosech jejich činnosti a větší zviditelnění partnerské spolupráce mezi veřejnou správou a neziskovým sektorem.
- 2. Posílení participační role** neziskového sektoru na tvorbě veřejných politik a silnější postavení a role střež a sítí NNO v efektivním partnerství veřejné správy a neziskového sektoru.
- 3. Příznivé prostředí pro činnost nevládních organizací**, tj. zejména legislativní opatření a podmínky pro finanční a institucionální udržitelnost.

Strategie spolupráce má vizi: „nestátní neziskové organizace jako stabilní a silný partner veřejné správy při naplňování potřeb české společnosti“. Klade důraz na partnerství, spolupráci, což je velmi potřebné a pozitivní. Na druhou stranu je potřeba i pro účely této zprávy zdůraznit, že realita napříč státní správou se této vizi přibližuje velmi pomalu a je zde oprávněný prostor pro kritiku. Důvodů pro pomalý postup a velmi rozdílné přístupy k prioritizaci spolupráce je mnoho. Cesta velkých institucí, jakými jsou např. ministerstva, k naplňování jak cílů, tak ducha *Strategie spolupráce*, není přímočará. Je proto potřeba vyzdvihnout a sdílet jak příklady dobré praxe, tak podporovat zavádění jednotných metodik.

² Strategii spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030 schválila vláda 12. 7. 2021: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnno/aktuality/vlada-schvalila-strategii-spoluprace-verejne-spravy-s-nestatnimi-neziskovymi-organizacemi-na-leta-2021-az-2030-189691/> a <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/BROZURA-FINAL-S-PRILOHAMI.pdf>

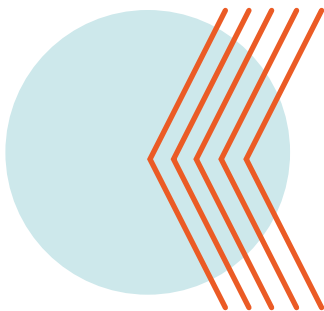
³ Z celkem 37 opatření bylo za rok 2022 splněno 23 částečně, zcela splněno 10 a u 4 doposud nebyla zahájena realizace. Viz poslední Monitorovací zpráva za rok 2022 – https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/2022_Monit_zprava_Strategie_AP_fin.pdf

6 Úvod

Zpráva upozorňuje na důležité body v naplňování *Strategie*, ale i širší souvislosti, a navrhuje doporučení pro další období. V roce 2024 se bude připravovat nový *Akční plán Strategie od roku 2025*. Je to tedy příležitost vytyčit priority, u kterých je potřeba „šlápnout na plyn“, aby se podařilo zakotvit a naplnit klíčové oblasti *Strategie* ze strany státu i nevládních organizací.

Zpráva je příspěvkem Glopolis a jeho partnerských organizací ke konstruktivně kritickému dialogu na úrovni *Rady vlády pro NNO* i dalších orgánů státní správy. Těží ze široké expertizy sítí NeoN, aktivního zapojování expertů a expertek NNO do poradních orgánů vlády a procesů kolem *Rady vlády pro NNO* a jejích výborů. Vychází též ze společné práce Glopolis a řady NNO na hodnotících zprávách o občanském prostoru na úrovni Evropské unie a v rámci každoroční Zprávy o právním státu v EU, kterou zpracovává Evropská komise. Využívá i znalostí partnerů a důležitých aktérů z evropského a mezinárodního prostoru, jako jsou Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA), OECD, Civicus, European Civic Forum, The Civil Liberties Union for Europe (Liberties) aj.

Zpráva má určité limity dané jak omezenými zdroji, tak i přístupem k datům. Výzkum v této oblasti by bylo potřeba zajistit v daleko větším rozsahu. Představuje témata a události, které Glopolis a partneři sledují, vyhodnocují a snaží se k nim aktivně přispívat. Ambicí do dalších let je propracovat metodologii zprávy a pro prodiskutování poznatků vytvořit reprezentativní skupinu partnerů z občanské společnosti. Další hodnotící zprávy by pak měly nabízet prioritní témata občanského prostoru a spolupráce pro demokracii a právní stát v ČR pravidelně a co nejvíce podložené.

Širší kontext pro fungování nevládních organizací / občanské společnosti v letech 2022–2023

Podmínky pro příznivý rozvoj občanského prostoru a zapojování do veřejného rozhodování se odvíjejí od dění na politické, ekonomické a společenské rovině. Tyto zdánlivě širší souvislosti se pak promítají jak do atmosféry ve veřejném prostoru, důvěry veřejnosti ve veřejné instituce, ochoty angažovat se nebo financovat občanské aktivity, tak do strategického i praktického fungování NNO. Určující v posledních dvou letech byly válka na Ukrajině a její dopady na bezpečnost, ekonomiku a společnost, vlekoucí se inflace a slabý výkon ekonomiky. V politické rovině pak fungování vlády a parlamentu a výměna ve funkci prezidenta.

Přijetí a postupné začleňování uprchlíků a uprchlic z Ukrajiny

360 000 osob

Stagnace české ekonomiky a vysoká inflace

2022:

Růst HDP **+2.4 %**,

Inflace: **+15.1 %**

2023:

Růst HDP **- 0.4 %**,

Inflace: **+10.7 %**

Míra solidarity a důvěry ve společnosti je v Česku vysoká (Srovnání s EU)

2022:

ČR na **10.** Místě

2023:

ČR na **8.** Místě

Zhodnocení změn v letech 2022–2023

Porozumění roli nevládních organizací a uznání přínosů

- Zmocněnkyně vlády pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková aktivně komunikuje témata i roli NNO. V několika vystoupeních se k ní připojil i premiér Petr Fiala.
- České předsednictví v Radě EU 2022 přispělo k vyšší kooperaci mezi NNO a veřejným sektorem.

- Informační činnost je věcí jednotlivých ministerstev a její podoba i míra se různí a není koordinovaná.

- Nevznikla Metodika komunikace pro organizace veřejné správy.

Podpora participační role NNO s důrazem na roli střeš a sítí

- Vznikla Metodika participace a to na základě participativního přístupu s veřejnou konzultací v závěrečné fázi.
- V průběhu roku 2023 se začala metodika testovat na 7 ministerstvech a v sekretariátu RVNNO.
- Sekretariát RVNNO začal se sběrem zpětné vazby k činnosti RVNNO od členů a členek RVNNO.
- Expertní skupina k systémové změně financování pod RVNNO se zabývá i participací a udržitelností střešních organizací.

- Analýza spolupráce veřejné správy se střešními organizacemi ukázala hlavní překážky pro spolupráci NNO a veřejného sektoru.
- Dotační program pro podporu kapacit střeš a jeho úprava se plánuje během roku 2024.

- Ministerstvo vnitra od pilotáže Metodiky participace odstoupilo.

Příznivé podmínky pro činnost – financování a legislativa

- Byl zvýšen limit pro odpočet darů od základu daně pro fyzické i právnické osoby.
- RVNNO obnovila činnost pracovní skupiny k soukromému dárcovství.
- Pracovní skupina RVNNO k veřejným sbírkám připravila doporučení pro MV k novelizaci zákona o veřejných sbírkách.
- Sekretariát RVNNO sleduje, jestli dotační programy umožňují spolufinancování dobrovolnickou činností.

- Ministerstvo vnitra dokončilo projekt „Koncepte rozvoje dobrovolnictví v ČR.“
- ČSÚ zahájil šetření o dobrovolnické činnosti v ČR dle mezinárodních standardů.
- Sekretariát RVNNO sestavil dle informací od jednotlivých ministerstev přehled financování NNO v souvislosti s konsolidací veřejných financí (2023).
- Expertní skupina pro systémovou změnu financování zpracovává návrhy v 8 tématech: Víceleté financování, Partnerství, Kofinancování, Rychlé dotace, Nepřímé náklady, Participace a střechy, Veřejná podpora, Sociální služby, spolufinancování dobrovolnické činnosti z dotačních programů. Zaměřil se na změny legislativních i nelegislativních dokumentů, vč. zákona o rozpočtových pravidlech.
- Sekretariát RVNNO pro vládu zpracovává materiál „Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči NNO“ na rok 2024.

- MF neplánuje zavádět nová/další daňová opatření podporující veřejně prospěšné účely.
- MF zamítlo navýšení dotačního programu na rozvoj dobrovolnické služby.
- Strategická partnerství mezi NNO a ústředními orgány státní správy formou uzavírání Smluv o spolupráci jsou spíše výjimečné.

Doporučení k zlepšení spolupráce veřejného sektoru a NNO na roky 2024–2025

Porozumění roli nevládních organizací a uznání přínosů

- Zlepšit komunikaci výsledků a dopadů dotačních projektů a činností realizovaných NNO jak u veřejné správy, tak NNO, podporovat sdílení dobré praxe.
- Zajistit finance a zdroje na komunikaci k tomu v rámci rozpočtů ministerstev.
- Vybudovat relevantní a aktuální sběr dat ke vnímání NNO a financovat pravidelný výzkum.

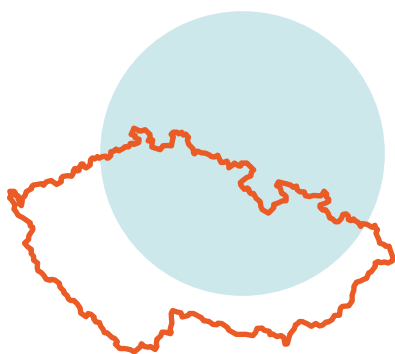
Podpora participační role NNO s důrazem na roli střeš a sítí

- Na centrální úrovni státní správy zavádět **systemovou podporu participace** na veřejném rozhodování a zavádět **participativní postupy napříč veřejnou správou**, vč. kapacit, dovedností a sdílení dobré praxe a posilovat celkově kulturu participace.
- Posílit **finanční udržitelnost střeš** prostřednictvím **dotačních programů pro střešní organizace a sítě** u jednotlivých ministerstev. **Využívat zdroje z EU fondů na komplexní národní projekty** zaměřené na budování odborných a institucionálních kapacit pro participaci a spolupráci s NNO a střešními organizacemi.
- **Definovat společné minimální standardy**, které stát chce od střešních organizací napříč různými tématy/ministerstvy a jak je lze ověřovat – **legitimita, reprezentativnost, odbornost, mezioborovost**. Upřesnit **definici střeš pro účely spolupráce a pro nastavení dotačních programů** pro způsobilé subjekty/střešy.

Příznivé podmínky pro činnost NNO – financování a legislativa

- **Zajistit realizační podporu návrhů** pro klíčové oblasti financování k umožnění víceletého financování, rychlých dotací, partnerství v dotačních projektech, zjednodušeného spolufinancování a dalších návrhů expertní skupiny RVNNO.
- **Zhodnotit dopady konsolidačního balíčku na NNO** a veřejně prospěšné činnosti a zavádět opatření na zmírnění negativních dopadů na zranitelné skupiny i NNO.
- Vytvářet **dotační programy na digitalizaci neziskového sektoru**, vč. digitálních strategií NNO, infrastruktury a dovedností.
- Obnovit **pravidelné rozbory financování NNO a veřejně prospěšných činností z veřejných rozpočtů** na základě vhodné metodologie a ve spolupráci s akademickými pracovišti a zajistit relevantní interpretaci dat a trendů.

Podmínky pro příznivý rozvoj občanského prostoru a zapojování do veřejného rozhodování se odvíjejí od dění na politické, ekonomické a společenské rovině. Tyto zdánlivě širší souvislosti se pak promítají jak do atmosféry ve veřejném prostoru, důvěry veřejnosti ve veřejné instituce, ochoty angažovat se nebo financovat občanské aktivity, tak do strategického i praktického fungování NNO. Určující v posledních dvou letech byly válka na Ukrajině a její dopady na bezpečnost, ekonomiku a společnost, vleklou inflaci a slabý výkon ekonomiky i nejednoznačné hodnotitelné politické fungování vlády, parlamentu a prezidenta.

Kontext české společnosti, ekonomiky a politiky

Začleňování uprchlíků a uprchlic z Ukrajiny, kterých Česko přijalo přibližně 357 tisíc⁴, se daří jen zčásti. Vzhledem k tomu, že se jednalo, a do určité míry stále jedná, o akutní humanitární a lidskoprávní krizi, pohltila i významné kapacity občanské společnosti. Zároveň se agrese proti Ukrajině a její řešení staly dalším z neuralgických bodů společenské debaty. Pozitivní je, že se většině z ekonomicky aktivních podařilo najít práci, ale pod svou kvalifikaci a často ve špatných pracovních podmínkách – 6 z 10 uprchlíků žije stále pod hranicí příjmové chudoby. S klesající podporou státu roste tlak na to najít si práci. Překážkou pro získání kvalifikované práce je nedostatečná znalost češtiny a nedostatek jazykových kurzů. Zastavením výplat příspěvku na bydlení se řada uprchlíků musela přesunout ze solidárního do nájemního bydlení. Podobně jako další zranitelné skupiny v české populaci i uprchlíci narážejí na nedostatek dostupného bydlení.⁵

Stagnace české ekonomiky se odvíjí od souběhu energetické krize, problémů v dodavatelských řetězcích a poklesu spotřeby daného rychlým nárůstem cen. Česko se jako jedna z mála zemí v Evropě dosud nedokázalo dostat do ekonomické kondice před pandemií koronaviru. Podle údajů ČSÚ⁶ za třetí čtvrtletí roku 2023 došlo k meziročnímu poklesu HDP o 0,7 %. Míra inflace a index spotřebitelských cen nadále meziročně rostly, inflace o 11,4 %⁷ a spotřebitelské ceny o 7,3 %⁸, naopak reálné mzdy klesaly. Nezaměstnanost však zůstává nízká, špatnou ekonomickou situaci táhne spíše inflace, která podle výhledu má v dalším roce klesnout.⁹ Kombinace stagnace, resp. i krátké recese a inflace, způsobená ještě dalšími faktory, obzvláště dopadá na zranitelné skupiny obyvatel. Těživá situace většiny společnosti ovlivňuje celkový postoj k vládě, neziskovým organizacím i demokratickým institucím.

Výkon koaliční vlády premiéra Petra Fialy je ze strany expertů i médií hodnocen kriticky v ekonomické a sociální politice, naopak pozitivně v zahraniční politice v podpoře Ukrajiny a západního společenství¹⁰. Vláda se soustředila na politické prosazení tzv. konsolidačního balíčku, který je fakticky zvýšením vybraných daní, a to i přes předvolební sliby nezvyšovat daně. Balíček má být řešením pro zvět-

4 To je v rámci EU třetí nejvyšší absolutní počet ze všech členských států po Německu a Polsku a druhý nejvyšší po Estonsku v poměru k počtu obyvatel. Infografika – Uprchlíci z Ukrajiny v EU – <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/ukraine-refugees-eu/>, detailní data na webových stránkách Ministerstva vnitra: <https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

5 PAQ Research: Příjmy a zaměstnanost uprchlíků narostly. Ztráta bydlení zdarma ale prohloubila chudobu: <https://www.paqresearch.cz/post/prijmy-a-chudoba-uprchliku-podzim2023> a PAQ Research: Integrace ukrajinských uprchlíků: rok poté – <https://www.paqresearch.cz/post/integrace-ukrajinskych-uprchliku-rok-pote>

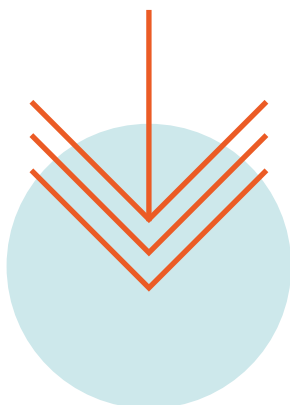
6 Český statistický úřad: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/predbezny-odhad-hdp-3-ctvrtleti-2023>

7 Kumulativní míra inflace dosáhla od roku 2017 přibližně třetiny hodnoty peněz.

8 Český statistický úřad: https://www.czso.cz/csu/czso/inflace_spotrebitelske_ceny

9 STEM: Klíčové aspekty vývoje nálad veřejnosti listopad 2023 – květen 2024, str. 4

10 Viz např. David Klimeš – <https://davidklimes.cz/archiv-newsletteru> nebo Projekt Českého rozhlasu a PAQ Research Život k nezaplacení – <https://www.irozhlas.cz/zivot>

šující se veřejný dluh (44,2 % HDP) a strukturální schodek veřejných rozpočtů.¹¹ Kritika se snáší na nepřípravenost těchto reforem a jejich nízkou účinnost (zejména neefektivní zvýšení DPH) a nezhlednění dopadů na nízkopříjmové a zranitelné skupiny občanů. Premiér vynakládá velké úsilí na vyjednávání a udržení stability vlády složené z pěti politických subjektů. Opozice je vůči vládě z principu kritická a častými obstrukcemi je paralyzován i chod Poslanecké sněmovny a legislativní proces. Důvěra veřejnosti ve vládu je historicky nejnižší, na podzim jí důvěřovala méně než čtvrtina občanů.¹² To se částečně odráží jak ve volebních preferencích¹³, tak v celkovém postoji k demokracii.

Nový prezident Petr Pavel byl zvolen v lednu 2023 za vysoké volební účasti a v polarizované atmosféře. Kromě prezidentských voleb se v roce 2023 jiné volby nekonaly. Po téměř roce se prezident těší důvěře mírně nadpoloviční většiny občanů.¹⁴ Ti oceňují především jeho reprezentativnost v zahraničí, zvýšení vážnosti úřadu, otevření Hradu veřejnosti a komunikaci s médii. Kritičtější je vnímána komunikace s opozicí a výběr spolupracovníků a poradců.¹⁵ V zahraniční a bezpečnostní politice prezident jasně a opakovaně vyjadřuje podporu západním strukturám, zvýšeným investicím do obrany a evropské integraci Ukrajiny. Pavel také stál před úkolem doplnit místa sedmi soudců Ústavního soudu, kterým v průběhu roku skončil mandát, což se přes dílčí komplikace a neúspěchy povedlo. Prezidentův postoj k neziskovým organizacím a jejich tématům, včetně advokačních organizací, i k dialogu a spolupráci s nimi je výrazně vstřícnější než postoj prezidentů za předchozí dvě dekády.

Míra solidarity a důvěry ve společnosti je v Česku vysoká, ve srovnání s EU byla za rok 2022 na 10. a za 2023 na 8. místě¹⁶. Zatímco důvěra veřejnosti ve vládu je historicky nejnižší, obecně ostatním lidem důvěřuje 84 % Čechů¹⁷. Česká společnost se umí semknout a pomáhat v dobách krizí a ochota vzájemně si pomáhat roste, 20 % lidí ochotně dobrovolničí. Veřejnost hodnotí některé oblasti veřejného života spíše pozitivně (nabídka zboží a služeb, kultura, dopravní obslužnost, životní prostředí, věda a výzkum, dodržování lidských práv), zatímco jiné převážně kriticky (stav veřejných financí, korupce, politická situace v ČR, přistěhovalectví)¹⁸. S možností účasti na rozhodování jsou občané spíše nespokojeni, přičemž 74 % považuje možnost účasti na rozhodování za naléhavé téma.¹⁹ Hodnoty „podílet se na zlepšování života v místě bydliště“, „aktivně se podílet na ochraně přírody“ a „pomáhat rozvoji demokracie ve společnosti“ zaznamenaly výrazný vzestup.²⁰

11 Více informací ke stavu veřejných financí naleznete na webových stránkách Národní rozpočtové rady: <https://www.rozpocetovarada.cz/>

12 CVVM: Důvěra ústavním institucím – podzim 2023 – <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/instituce-a-politici/5765-duvera-ustavnim-institucim-podzim-2023>

13 Podle webu Mandaty.cz, který agreguje výsledky průzkumů různých agentur, by v hypotetických sněmovních volbách ke konci listopadu 2023 výrazně posílila hnutí ANO a SPD (o 12, respektive 6 poslaneckých mandátů), zatímco koaliční strany by v souhrnu přišly o 18 poslanců. – <https://mandaty.cz/>

14 CVVM: TZ: Důvěra ústavním institucím – podzim 2023 – https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5735/f9/pi231214.pdf

15 STEM: Hodnocení prezidenta – <https://www.stem.cz/hodnoceni-prezidenta/>

16 Index prosperity Česka dle České spořitelny – <https://www.indexprosperity.cz/>

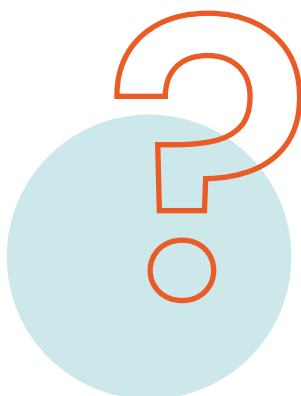
17 CVVM: Důvěra ústavním institucím – podzim 2023 – <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/instituce-a-politici/5765-duvera-ustavnim-institucim-podzim-2023>

18 CVVM: Spokojenost se stavem vybraných oblastí veřejného života – říjen/listopad 2023 – <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/hodnoceni-politicke-situace/5775-spokojenost-se-stavem-vybranych-oblasti-verejneho-zivota-rijen-listopad-2023>

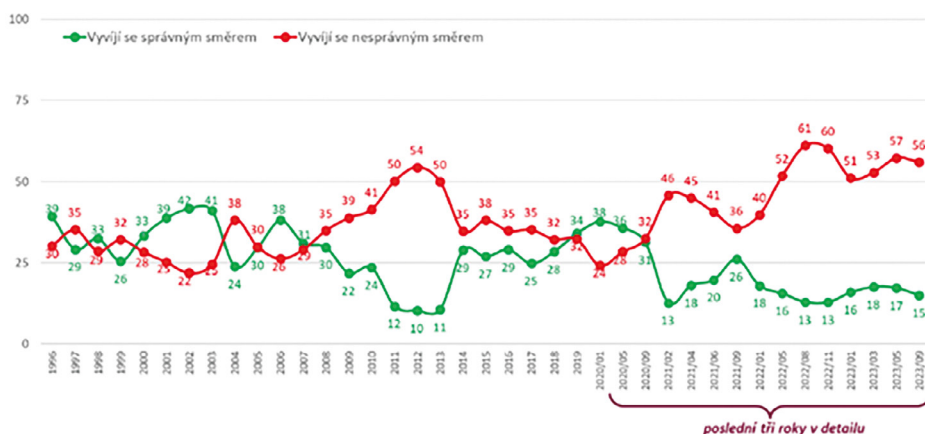
19 CVVM: Míra naléhavosti různých oblastí veřejného života – srpen/září 2023 – <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/politicke-ostatni/5754-mira-nalehavosti-ruznych-oblasti-verejneho-zivota-srpen-zari-2023>

20 CVVM: TZ: Hodnotové orientace – červen/červenec 2023 – <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/5724-hodnotove-orientace-cerven-cervenec-2023> a https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5694/f9/ov230906.pdf

Výhled společenských nálad se postupně proměňuje. Více než polovina Čechů a Češek hodnotí současnou ekonomickou situaci ČR jako špatnou, jen kolem 12 % ji hodnotí jako dobrou. Za nesprávné v současnosti považuje směřování Česka 56 % respondentů. Naopak životní úroveň své domácnosti hodnotí 59 % jako dobrou.²¹ Z toho lze usuzovat, že veřejnost nevnímá úzkou souvislost mezi stavem ekonomiky ČR a své životní úrovně. Většina domácností se na inflaci adaptovala a její dopady budou nyní relativně slabší, kupní síla se však bude dál mírně snižovat. Zhruba 20 % domácností se nachází ve vážných problémech, které se u nich budou prohlubovat. Dynamický a emotivní vývoj nálad roku 2023 podle STEM vystřídá únava a frustrace z toho, že nedobrá ekonomická situace a (geopolitická) nejistota přetrvávají. Pokud nedojde k dalším významným neočekávaným událostem, tato atmosféra se udrží do jara 2024, kdy postupně nastoupí volební kampaň, která posílí jiná témata.²²

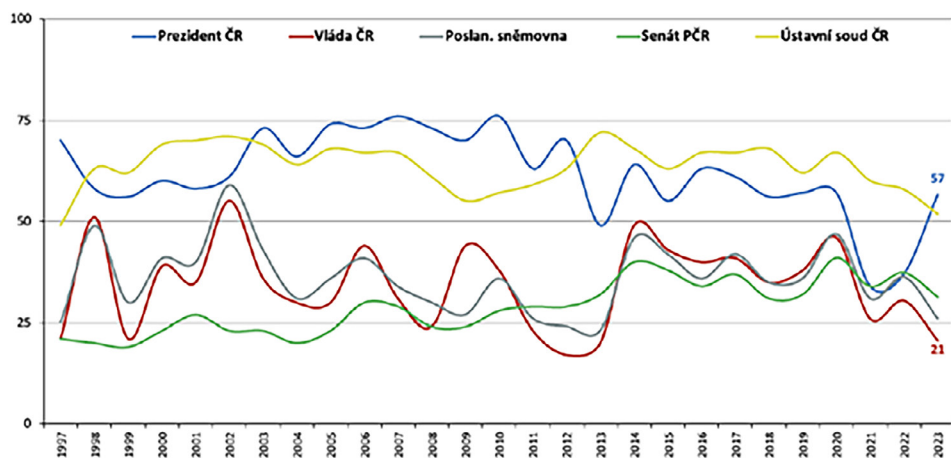

Myslíte si, že se situace v České republice vyvíjí všeobecně správným nebo nesprávným směrem?

Zdroj: STEM, Trendy 1997–2023

Důvěra ve vybrané instituce v ČR

Zdroj: STEM, Trendy 1997–2023

21 CVVM: Občané o hospodářské situaci ČR a o životní úrovni svých domácností – srpen/září 2023 – https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5729/f9/ev231103.pdf
 22 Neveřejná analýza STEM: Klíčové aspekty vývoje nálad veřejnosti listopad 2023–květen 2024

„Je dále esenciální, aby byl ze strany veřejné správy vyslán směrem k veřejnosti velmi silný impulz poukazující na funkci NNO při naplňování aktuálních potřeb společnosti.“

Strategie spolupráce veřejné správy s NNO 2021–2030²³

Porozumění roli nevládních organizací a uznání přínosů

Proč a co se má i díky *Strategii* zlepšit

Z hodnotových i pragmatických důvodů demokratický stát neziskové organizace potřebuje. Řadu služeb a funkcí nedokáže bez nevládních organizací zajišťovat. NNO například zastávaly klíčovou roli pro zvládnutí příchodu uprchlic a uprchlíků z Ukrajiny a následné pomoci s jejich začleňováním. NNO vykonávají různé funkce – servisní (tedy poskytování zejména sociálních a zdravotních služeb klientům), advokační (prosazování veřejných zájmů a určitých hodnot jako ochrana životního prostředí či rovnost žen a mužů), zájmovou (realizace společných zájmů), filantropickou (poskytování finančních prostředků od dárců). Tyto funkce se různě překrývají a řada NNO svou činností nepadá jen do jednoho typu. Veřejnost si často neuvědomuje, jaké všechny služby pro ně NNO zajišťují, nebo jaké různé činnosti NNO vykonávají. NNO má stát vnímat jako „kritické partnery“, kteří jednají také ve veřejném zájmu a prosazují cíle, které mají zřetelný přínos pro zranitelné skupiny obyvatel anebo širší společenské potřeby. Je potřeba, aby obsah a přínosy činností, které jsou částí společnosti více zpochybňované (tj. zejména advokační role NNO), byly dostatečně srozumitelné a přístupné jak pro veřejnou správu, tak především pro veřejnost.

Strategie stanoví cíl posílit **porozumění povaze a společenské funkci** neziskového sektoru, zvýšit **informovanost o přínosech projektů a činnosti NNO** a **zviditelnit partnerskou spolupráci** státu, a to jak u zástupců veřejné správy, tak u odborné i laické veřejnosti.

23 Citace ze Strategie spolupráce veřejné správy s NNO 2021–2030, str. 39 – <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/BROZURA-FINAL-S-PRILOHAMI.pdf>

Vybraná opatření
ve Strategii:Posuny za roky 2022–23²⁴:

Pořádat a podílet se na osvětových aktivitách, jejichž tématem je role a přínos neziskového sektoru.

- Zmocněnkyně vlády pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková aktivně komunikuje témata i roli NNO. V několika vystoupeních se k ní připojil i premiér Petr Fiala.
- Úřad vlády pořádal Konferenci *Lidská práva a Česko* v prosinci 2023, vč. tématu role NNO v naplňování lidských práv²⁵. V říjnu 2022 spolupřádal mezinárodní konferenci *Strategická partnerství veřejné správy a nestátních neziskových organizací na budování demokratické společnosti v Evropě*²⁶.
- Informační činnost je věcí jednotlivých ministerstev a její podoba i míra se různí: MŠMT, MZV či MPSV spolupracují s NNO ve větší míře, poskytují dotace na komunikaci přínosu NNO a pořádají společné aktivity (viz např. během českého předsednictví v Radě EU 2022)²⁷. Naopak ministerstva jako MMR, MPO či MZe pořádají jen v malé či žádné míře akce či semináře s tematikou role NNO, resp. spíše se jen účastní aktivit na pozvání NNO²⁸.

Systematicky komunikovat s veřejností o přínosech dotačních programů ze státního rozpočtu a zvýšit průběžnou propagaci výstupů projektových aktivit. Doporučeno bylo zapojit NNO do přípravy, formy a nastavení vhodných prvků komunikační strategie.

- Podobně jako výše – záleží na každém ministerstvu, jak prezentuje dotační programy a jejich přínosy – přes weby dotačních programů a výzvy (MK, MPO), specializované weby (MV – www.prevencekriminality.cz a www.dobrovolnictvi.net), tisková oddělení ministerstev (MŠMT), newslettery („Zprávy z MZe“) či povinnou publicitu ze strany realizátorů jako součást udělených dotací (MMR) aj.
- Měla být připravena Metodika komunikace pro organizace veřejné správy, v níž by byla také zohledněna potřeba systematického informování veřejnosti o praktických přínosech dotačních programů ze státního rozpočtu, resp. aktivit prostřednictvím NNO. Kvůli systematizaci na MV byla ale práce zrušena a metodika nevznikla.

Prohloubit a zkvalitnit propojování formálního a neformálního vzdělávání na školách všech stupňů, podpořit aktivity vedoucí k širší osvětě ve společnosti.

- Na MŠMT pracuje pracovní skupina na propojování formálního a zájmového a neformálního vzdělávání a má připravit doporučení pro úpravu legislativy. Zahnuje ČŠI, NPI, MŠMT, poskytovaly vzdělávání z praxe (vč. NNO).
- Téma propojování řeší i *Rada pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání* při MŠMT.
- MŠMT vypisuje dotační výzvy na propojování vzdělávání, pořádá konference (např. v Senátu), pod NPI se připravuje metodika a propojování vzdělávání má být zohledněno v revizi Rámcových vzdělávacích programů aj.

24 Více viz zápisy ze zasedání RVNNO na <https://vlada.gov.cz/scripts/detail.php?pgid=536> a Monitorovací zpráva o plnění Akčního plánu Strategie spolupráce za rok 2022 – https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/2022_Monit_zprava_Strategie_AP_fin.pdf

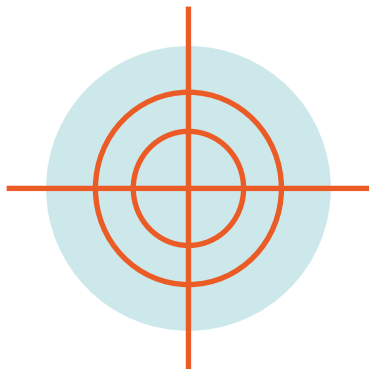
25 <https://www.tojerovnost.cz/cs/konference-lidska-prava-a-cesko/>

26 Konferenci pořádali Glopolis, Nadace Partnerství a Spiralis. Podklady a výstupy z celé konference na <https://glopolis.org/konference-strategicka-partnerstvi/>

27 Glopolis (2023): Hodnocení českého předsednictví v Radě EU nestátními neziskovými organizacemi – <https://glopolis.org/koordinace-neziskoveho-sektoru-neon/hodnoceni-ceske-predsednictvi-v-rade-eu-nestatnimi-neziskovymi-organizacemi/>

28 Monitorovací zpráva o plnění Akčního plánu Strategie spolupráce za rok 2022 – str. 8–10 https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/2022_Monit_zprava_Strategie_AP_fin.pdf

Příležitosti pro zlepšení v širším kontextu

Důležitým parametrem pro porozumění roli NNO je důvěra. Z dlouhodobých časových řad výzkumu CVVM o důvěře veřejnosti k veřejným institucím vychází vztah k neziskovým organizacím nepříznivě – od roku 2015 **převládá nedůvěra nad důvěrou**²⁹. Na druhou stranu je dle jiných výzkumů zřetelné rozličné vnímání NNO ze strany politiků/veřejné správy a veřejnosti, kdy veřejnost má vůči NNO příznivější postoje v oblasti životního prostředí³⁰. Dat a soustavného **výzkumu k postojům veřejnosti k NNO** a k širším tématům občanského sektoru je ale **málo** – proto se nemůžeme opřít o datově dostatečně podloženou interpretaci. O postojích k NNO tak převládají dojmy dle projevů v různých médiích, případně informace o tom, co reportují přímo samy organizace. Na druhou stranu je potřeba zdůraznit, že NNO nejsou jednotný sektor, kde všichni zastávají stejné hodnoty, názory a přístupy. Takže stejně jako např. mezi podnikatelskými subjekty je i mezi nevládními organizacemi velká většina důvěry – a podporyhodných organizací, ale také se najdou takové, které jsou zakládány účelově, mají netransparentní financování a členskou základnu anebo jen nejsou dostatečně finančně a kapacitně vybavené na to, aby o sobě takové informace efektivně komunikovaly navenek.

Přitom na veřejný prostor mají obrovský **vliv dezinformace**, vyhrocené vedení debat na sociálních sítích, příval negativních zpráv i ekonomika a politika čím dál více založená na potřebě získat a udržet pozornost. A ty jsou zase součástí nové reality digitálních a dalších technologií, jež rychle proměňují svět³¹. Každopádně nevládní organizace stále více čelí dopadům záměrných lží, manipulací a paušalizace, na jejichž vyvracení vynakládají kapacity i zdroje, které pak chybí pro naplňování jejich hlavní činnosti. Současně je ale řada organizací aktivní ve vyvracení dezinformací (tzv. fact-checking), rozvíjí mediální gramotnost občanů a v poslední době také začíná více pracovat na snižování a prevenci radikalizace prostřednictvím vzdělávání svých členů, klientů, pracovníků, dobrovolníků aj.³²

29 CVVM – časové řady vybraných otázek z výzkumu Naše společnost – <https://cvvmapp.soc.cas.cz/#question24>

30 CVVM – viz výzkumy v rámci Naše společnost – Ekologie – NS_2209 – https://cvvm.soc.cas.cz/index.php?option=com_finder&view=search&Itemid=250&lang=cz&q=%22NS_2209%22

31 V této zprávě není prostor pro důkladnější analýzu zdrojů a dopadů nového digitálního ekosystému, ale i v českém prostředí už ji nabízí řada publikací, např. kniha mluvčího Českých elfů – Kartous, B. (2023): Future On!, Nakladatelství 65.pole.

32 Viz činnost např. Sdružení Via <https://sdruzenivia.cz/eead/>

Rámeček č. 2: Co říká výzkum o postoji veřejnosti k NNO z roku 2020

Důvěra v nevládní organizace se nedá vyjádřit jedním číslem

Komplexní výzkum o postojích k neziskovým organizacím zpracovaly pro Glopolis a NeoN v roce 2020 STEM, PAQ Research a Median. Z něj vyplývá mnohem plastičtější obraz „důvěry“:

- Postoje různých skupin obyvatel se v průběhu času mění a promítají se do nich celkové nálady veřejnosti, veřejný a politický diskurz.
- Záleží na tématu, kterému se NNO věnují – před pandemií koronaviru byly nejvíce polarizující migrace a integrace cizinců; fungování politiky, státu a demokracie; postavení žen ve společnosti a do menší míry také ekologie a životní prostředí.
- Záleží na tom, jak tuto část společnosti nazveme – neziskové organizace jsou více polarizující pojem – část lidí s ním má spojeno negativní asociace. Naopak „nevládní organizace“ je pojem více neutrální.
- Sympatie k zavedeným „značkám“ či ke skupinám organizací, jež poskytují sociální služby nebo humanitární pomoc, jsou až dvojnásobně vyšší než sympatie k neziskovým organizacím obecně.
- Většina polarizujících či kontroverzních otázek rozděluje společnost méně, než si myslíme. Velká část veřejnosti často nemá jasné či vyhraněné stanovisko a je možné její názory a postoje pomocí osvěty posouvat.

Zdroj: STEM, PAQ Research, Median (2020): NEON: Analýza postojů Čechů k neziskovým organizacím. Výsledky reprezentativního kvantitativního výzkumu³³

Zvyšování informovanosti, vysvětlování a komunikace obecně jsou náročné disciplíny – pro vládu, státní správu i nevládní organizace. Navíc **porozumění**, jak a k jakému účelu nevládní organizace fungují a jak stát může využívat partnerství s nimi v plnění svých funkcí pro občany, **se liší napříč ministerstvy, jednotlivými odbory úřadů a institucemi**. Veřejná správa nemá dostatek informací o možnostech transparentní spolupráce s neziskovým sektorem, natož dostatečný rezervoár zavedených postupů³⁴. Do určité míry dokáže komunikovat roli NNO v poskytování služeb, zato mnohem hůře pak roli obhájců lidských práv či advokační roli, která je ale také zcela legitimní.

Obraz neziskového sektoru není jen věcí vlády či úředníků, ale výrazně i **politických lídrů a osobností veřejného života**. Je jasné, že jedna sebelepší a sebe-nákladnější kampaň postoje veřejnosti zásadně změnit nemůže, naopak soustavná komunikace prostřednictvím konkrétních témat, transparentních

33 Výzkumná zpráva byla určena zadavatelům a partnerským NNO, tisková zpráva na <https://glopolis.org/koordinace-neziskoveho-sektoru-neon/vetsina-nevladnich-organizaci-ma-v-cesku-vetsi-podporu-nez-to-vypada-aktivnich-odpurcu-je-12/>

34 Základní bariéry pro spolupráci popsala Pospíšilová, T., Navrátil, J. (2022): Analýza spolupráce státní správy se střešními organizacemi a sítěmi nestátních neziskových organizací, https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/Vyzkumna_zprava_NNO_strechy_FIN.pdf

a srozumitelných informací a dostupných způsobů již ano (např. řada ministerstev nemá přívětivou strukturu webových stránek, kde takové informace zveřejňuje nebo by zveřejňovat mohla)³⁵.

Rámeček č. 3: Ochrana občanského prostoru na úrovni EU

Byrokracie, pomluvy a šikana – jakým hrozbám čelí NNO v členských státech EU

Agentura EU pro základní práva (FRA Agency) od roku 2018 sleduje a vyhodnocuje hrozby a útoky, kterým čelí organizace a ochránci lidských práv v celé EU.³⁶ Hrozby a útoky mají různé podoby: Veřejné orgány používají **zbytečné administrativní překážky, pomlouvačné kampaně, kriminalizaci** některých činností a **nadměrný dohled**. Mezi další problémy patřilo **nepřiměřené využívání policejních pravomocí** a negativní **vedlejší účinky právních předpisů** v oblasti ochrany údajů, transparentnosti a lobbingu, daňového a charitativního statusu, boje proti terorismu a praní špinavých peněz.

Zvláštní problém se týká **strategických žalob proti účasti veřejnosti (tzv. SLAPPs)**. Jedná se o neopodstatněné nebo zneužívající soudní postupy proti fyzickým nebo právnickým osobám, které se angažují ve veřejných záležitostech a které chce žalobce umlčet. Organizace občanské společnosti někdy čelí SLAPPs, když v rámci své advokační činnosti zaujímají stanoviska k problémům, například když někdo tvrdí, že byl jejich veřejnými prohlášeními očerněn. To může mít ochromující účinek na jejich ochotu pracovat na určitých otázkách.

V několika členských státech EU organizace občanské společnosti a obránci lidských práv uvádějí, že jsou stále častěji vystaveni nepřátelskému prostředí, zastrašování, soudním řízením a očerňujícím kampaním proti jejich práci. To se týká zejména obránců práv migrantů, obránců práv LGBTIQ+, obránců práv žen, obránců sexuálního a reprodukčního zdraví a práv, obránců práv v oblasti životního prostředí, aktivistů bojujících proti rasismu a obránců práv dětí.

Evropská komise v roce 2022 věnovala svou výroční zprávu o naplňování Listiny základních práv a svobod³⁷ tématu občanského prostoru a navrhla směrnici a doporučení proti SLAPPs,³⁸ směrnici o přeshraničních sdruženích³⁹ a nařízení o svobodě sdělovacích prostředků (Media Freedom Act).

Rada vlády pro NNO se evropské legislativě věnuje v rámci svých výborů. **RVN-NO na sledování hrozeb a útoků na NNO nemá žádný systém** a není to ani na její agendě. Jediná data o ČR tedy lze získat díky tomu, do jaké míry se NNO přímo a individuálně zapojí do konzultací a šetření vedených institucemi EU.

35 Vláda zavádí jednotnou doménu státu <https://gov.cz/> a má i ambici sjednocovat podobu webů ministerstev a některých centrálních úřadů.

36 Více na: <https://fra.europa.eu/en/themes/civil-society>

37 Evropská komise (2022): A thriving civic space for upholding fundamental rights in the EU – https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/it/ip_22_7521

38 Návrh směrnice proti SLAPPs – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0177>

39 Návrh směrnice o přeshraničních sdruženích – https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4242 a <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2023%3A516%3AFIN&qid=1693910621013>

Potřeba zlepšit vnímání NNO je ve *Strategii* spolupráce dobře pojmenovaná, cíle i důraz na posílení informovanosti o přínosech projektů a činností NNO a způsoby komunikace výstupů a výsledků spolupráce veřejné správy s NNO jsou relevantní. Problém je v tom, že ambice se nepotkávají s realitou toho, kolik je na jejich uskutečnění reálných lidských **kapacit a finančních zdrojů** jak na straně gestora/koordinátora na Úřadu vlády, tak na jednotlivých ministerstvech. Chybí **strategická komunikace napříč resorty** se zajištěným financováním a větším dopadem. Naopak *Strategie spolupráce* mylně předpokládá, že „realizace nezakládá zvýšené nároky na státní rozpočet ani ostatní veřejné rozpočty“⁴⁰.

Co pro lepší informovanost o rolích a přínosech neziskového sektoru dělá Glopolis s NeoN:

Sdílení informací a poznatků mezi sítě, jejich členské a další NNO – díky spolupráci byl v roce 2020 proveden výzkum postojů vůči NNO a z hlubokých diskusí ve spolupráci se STEM a PAQ Research vznikla sada doporučení pro NNO pracující v oblasti migrace, rovnosti žen a mužů, ochrany životního prostředí a podpory demokracie. Dalším krokem bylo sestavení Navigátora pozitivní komunikace, který obsahuje i konkrétní zkušenosti z kampaní NNO.

Průběžná komunikace a spolupráce se státní správou, ale také zástupci soukromého či akademického sektoru – mezinárodní konference jako doprovodná akce českého předsednictví v Radě EU 2022 „Strategická partnerství veřejné správy a nestátních neziskových organizací na budování demokratické společnosti v Evropě“.

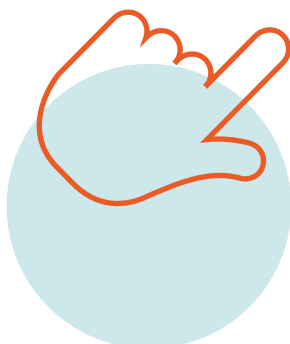
Rámeček č. 4: Propojení výzkumu a praxe – Navigátor pozitivní komunikace

Jak získat podporu (skeptické) veřejnosti pro občanskou společnost

- Najít společnou řeč – vycházet z hodnot a potřeb, snažit se měnit chování, ale ne jejich hodnoty.
- Nabídnout naději – nepředkládat lidem jen problémy, ale inspirativní vize.
- Vyhnout se pastí narativů a rámců – když se bráníme útoku ve veřejném prostoru, přejímáme narativy odpůrců a nenabízíme vlastní.
- Komunikace nestačí – uvěřitelná komunikace je totiž ta, která vychází ze samotného jednání organizace a její celkové strategie = mít odvahu k sebereflexi, učit se a měnit zavedené přístupy uvnitř organizace.

Obsahuje příklady a reflexe z kampaní: Greenpeace, Diakonie ČCE, Člověk v tísni, Dobrý start a řada dalších.

Hořejš, N. (Glopolis, 2021): Navigátor pozitivní komunikace – Jak získat podporu (skeptické) veřejnosti pro občanskou společnost⁴¹

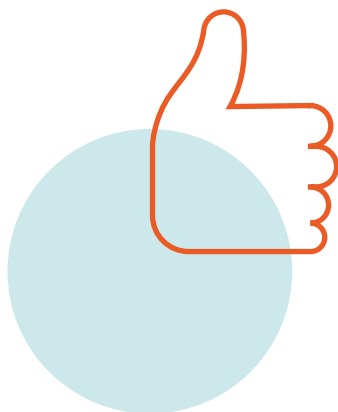

40 Viz Strategie spolupráce, str. 47 – <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/BROZURA-FINAL-S-PRILOHAMI.pdf>

41 https://glopolis.org/site/assets/files/1303/navigátor_pozitivni_komunikace_1.pdf

Doporučení pro státní správu, nevládní organizace i další partnery

- Zlepšit komunikaci o výsledcích a dopadech projektů a programů realizovaných NNO a financovaných z dotačních prostředků i přes sjednocování strategické komunikace veřejné správy.
- Zajistit **finance a zdroje na informovanost a komunikaci** v rámci rozpočtů ministerstev, ale díky spolupráci s NNO zapojovat i soukromé donory a nadace.
- **Spolupracovat** na propagaci a komunikaci vlastních aktivit NNO, témat a dopadů, ale také využívat synergie při snižování dopadů dezinformací a prevence radikalizace.
- **Podporovat sdílení dobré praxe** v oblasti informovanosti a komunikace mezi aktéry.
- Zajistit **relevantní a aktuální data** a financovat pravidelný kvalitativní a kvantitativní výzkum veřejného mínění zaměřený na vnímání NNO a dalších postojů týkajících se občanské angažovanosti (např. dobrovolnictví, dárcovství střední třídy aj.).

Podpora participační role NNO s důrazem na roli střech a sítí

Smysluplná participace vyžaduje dlouhodobý závazek veřejných orgánů k zapojování občanů, kultivaci politiky a posun v myšlení a uvažování společnosti.“

Strategie spolupráce veřejné správy s NNO 2021–2030⁴²

Proč a co se má i díky *Strategii* zlepšit

Participace, tj. zapojování občanů a stakeholderů (tj. institucí a organizací z okruhu občanské společnosti, akademické sféry, médií nebo soukromého sektoru) do tvorby, realizace a vyhodnocování veřejných politik a rozhodnutí, je základem koncepce otevřeného vládnutí⁴³ a **základní hodnotou moderních demokratických společností**. Přechod od omezených ad hoc konzultací ke kultuře participace a otevřeného vládnutí vyžaduje, aby si veřejná správa i politická reprezentace zvykly zapojovat občany do veřejného dění. Participace občanů a stakeholderů musí být integrální součástí rozhodovacích procesů napříč veřejnou správou i legislativním procesem. Občané a stakeholderi mají hrát důležitější a aktivnější roli **ve všech fázích rozhodování**, mají mít možnost podílet se na posilování demokratických procesů a institucí, jinak ztrácí důvěru v demokratický systém vládnutí a jsou ochotnější naslouchat autokratictějšímu způsobu vládnutí. Desítky let výzkumu ukázaly, že otevřenější, inkluzivnější a odpovědnější společnosti jsou zároveň **odolnější** – lépe se dokážou přizpůsobit otřesům, budovat konsenzus mezi společenskými sektory a řešit nerovnosti a dopady krizí i dlouhodobých problémů.⁴⁴

Strategie uznává přínosy participace pro kvalitu veřejného rozhodování a pro demokratické vládnutí. Stát potřebuje a chce budovat efektivní partnerství s neziskovým sektorem coby zprostředkovatelem zapojování občanů a občanek do veřejného dění. *Strategie* v rámci podpory partnerství veřejné správy a neziskového sektoru usiluje o **posílení role střech a sítí NNO**, neboť přináší zkušenosti a informace z terénu od svých členských organizací, expertizu a know-how v různých tématech, zajišťují oboustranný tok informací a mohou nominovat reprezentativní a expertní zástupce do pracovních a poradních orgánů státní správy. Působí jako agregátor podnětů a informací z terénu a jako důležitý komunikační kanál mezi veřejným sektorem a NNO.

42 Citace ze Strategie spolupráce veřejné správy s NNO 2021–2030, str. 40 – <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/BROZURA-FINAL-S-PRILOHAMI.pdf>

43 Partnerství pro otevřené vládnutí (Open Government Partnership) – viz <https://www.opengovpartnership.org/>. Česká republika je součástí OGP od roku 2011 a přijala konkrétní závazky podpořit rozpočtovou transparentnost, zvýšit občanskou angažovanost, bojovat s korupcí a transformovat se ve více otevřené, efektivní a odpovědné instituce. V pořadí 6. akční plán má „zajistit, aby se občanská společnost podílela na utváření politiky a dohledu nad vládami“ – <https://korupce.cz/partnerstvi-pro-otevrene-vladnuti-ogp>.

44 Viz prezentace Paul Braithwaite z OGP a závěry konference Strategická partnerství pro budování demokratické společnosti v Evropě – <https://glopolis.org/konference-strategicka-partnerstvi/>

Rámeček č. 5: Posuny v plnění Strategie v cíli Podpora efektivního partnerství a spolupráce veřejné správy a neziskového sektoru
Vybraná opatření ve Strategii: Posuny za roky 2022–23⁴⁵:
Zpracovat a implementovat metodiku pro účast zástupců NNO v participativních procesech.

- Metodika participace⁴⁶ vznikla jako jeden z úkolů v rámci Partnerství pro otevřené vládnutí OGP⁴⁷ a na základě participativního přístupu (vč. projednání ve veřejné konzultaci v závěrečné fázi).
- V průběhu roku 2023 se začala metodika testovat na 7 ministerstvech (MV od pilotáže odstoupilo) a v sekretariátu RVNNO⁴⁸.
- Metodika nemá závazný charakter, takže je jen doporučujícím materiálem pro veřejnou správu. To by se mohlo změnit, kdyby ji vláda přijala usnesením.

Analyzovat stávající spolupráci veřejné správy a střešních organizací/sítí.

- Analýza spolupráce veřejné správy se střešními organizacemi⁴⁹ ukázala hlavní překážky pro spolupráci, tj. nedostatek informací o vhodném partnerovi z řad NNO, nedostatek informací NNO o činnosti odboru, nízká kapacita a zdroje (ekonomické, personální) na straně NNO, nejasný procedurální rámec pro transparentní spolupráci.

Zajistit pravidelnou komunikaci veřejné správy se střešními/sítěmi (setkávání aj.).

- K určité komunikaci dochází díky účasti zástupců RVNNO v monitorovacích výborech a pracovních platformách fondů EU a v dalších pracovních tělesech (pro předložení kandidatury bylo nutné zajistit si doporučení střešní NNO).
- Podněty jsou přenášeny na Výbor pro EU RVNNO a zasedání RVNNO, případně komunikovány přímo s resorty.

45 Více viz zápisy ze zasedání RVNNO na <https://vlada.gov.cz/scripts/detail.php?pgid=536> a Monitorovací zpráva o plnění Akčního plánu Strategie spolupráce za rok 2022 – https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/2022_Monit_zprava_Strategie_AP_fin.pdf

46 Metodika participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy byla schválena Radou vlády pro NNO 28. 6. 2022 – <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/metodika-participace-destatnich-neziskovych-organizaci-v-poradnich-a-pracovnich-organech-a-pri-tvorbe-dokumentu-statni-spravy-197878/>.

47 Více o plnění Pátého akčního plánu na <https://korupce.cz/partnerstvi-pro-otevrene-vladnuti-ogp/narodni-akcni-plan-4-1-pilotni-imple-mentace-metodiky-participace-destatnich-neziskovych-organizaci-v-poradnich-a-pracovnich-organech-a-pri-tvorbe-dokumentu-statni-spravy/>

48 Sekretariát RVNNO metodiku široce aplikuje ve své činnosti a pro nominace zástupců NNO do poradních orgánů a výborů EU fondů. Do nastavení transparentního procesu zastupování NNO se výrazně zapojil Výbor pro EU RVNNO a sekretariát zajišťuje vyhlásování otevřených výzev pro nominace – <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnno/aktuality/prubezna-vyzva-k-podavani-prihlasek-na-cleny-a-nahradniky-z-neziskoveho-sektoru-do-pracovnich-telese-fondu-eu--aktualizace--211026/>

49 Pospíšilová, T., Navrátil, J. (2022): Analýza spolupráce státní správy se střešními organizacemi a sítěmi nestátních neziskových organizací, https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/Vyzkumna_zprava_NNO_strechy_FIN.pdf

Revidovat definice mezioborové střešní organizace a sítě NNO.

- Pod RVNNO vznikla expertní skupina k systémové změně financování a podskupina Participace a střechy⁵⁰, která bude řešit i redefinici střech⁵¹ v roce 2024.

Revidovat dotační program ÚV ČR pro střešní NNO.

- Dotační program pod ÚV⁵² je nástrojem pro podporu kapacit střech a jeho úprava se plánuje během roku 2024. Podmínky ale neodpovídají realitě řady mezioborových organizací, program není navázaný na konkrétní cíl spolupráce se státem a má omezenou alokaci 3 mil. Kč.

Finanční udržitelnost střešních NNO.

- Jen některá ministerstva (MZV, MŽP, MŠMT) mají specifické dotační programy pro střechy, ale většina je nemá a střechy pak musí zajišťovat svou činnost projektovými granty a uspět v rámci jiných dotačních titulů.

Umožnit členské příspěvky do střešních organizací jako uznatelný náklad v rámci dotací.

- Ústřední orgány státní správy, které umožňují uznatelnost příspěvků (dle specifických podmínek ve výzvě): MK, MMR, MSp, MZe, MŽP, NSA, ÚV ČR.

Vyhodnocovat činnost Rady vlády pro NNO a zefektivnit její práci a posílit postavení RVNNO.

- Sekretariát začal se sběrem zpětné vazby k činnosti RVNNO od členů a členek RVNNO na konci roku 2023.
- Rada vlády pro NNO je jediným poradním orgánem vlády, který řeší témata týkající se prostředí pro činnost NNO, proto je pro rozvoj sektoru i partnerství mezi neziskovým a veřejným sektorem klíčová. Vůči vládě má hlavně „iniciační“ a předkládací roli, což zároveň znamená omezený vliv na rozhodování vlády a exekutivu.

Příležitosti pro zlepšení v širším kontextu

Česká republika má nyní historicky první **Přehled stavu vládnutí a doporučení**, který sestavila **OECD**, a jehož cílem je podpořit Českou republiku při zefektivňování politik a služeb tak, aby byly lépe koordinované, podložené fakty a klientsky orientované⁵³. Mezi šesti sledovanými oblastmi je na prvním místě Podpora participace občanů a stakeholderů v České republice na veřejném dění.

50 Expertní skupina pro systémovou změnu financování veřejně prospěšných služeb a činností ze státního rozpočtu – https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/ex_skup_fin/expertni-skupina-k-syste-move-zmene-financovaniverejne-prospesnych-sluzeb-a-cinnosti-ze-statniho-rozpoctu-198755/

51 Definice schválená RVNNO 2015 – https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/pskmp/DEFINICE_Za-stresujici_NNO.pdf

52 Dotační program Podpora celostátních mezioborových sítí – <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnno/dotace/vyzva-k-podani-zadosti-o-poskytnuti-dotace-v-ramci-dotacniho-programu-podpora-celostatnich-mezioborovych-siti-pro-rok-2024-208163/>

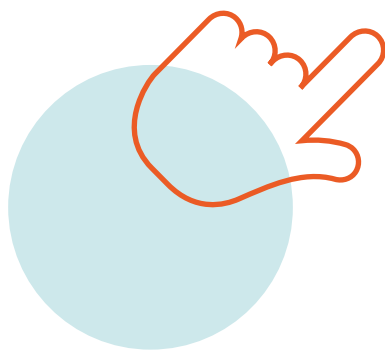
53 OECD vypracovala pro ČR Přehled o stavu veřejné správy, tzv. OECD Public Governance Review, v rámci projektu pod MV financovaném z Fondů EHP 2014–2021. Projekt začal v roce 2021, v roce 2022 probíhal sběr dat a tvorba, v březnu 2023 byl Přehled zveřejněn – viz <https://www.kvalitavs.cz/oecd-prehled-o-stavu-verejne-spravy-v-ceske-republice-2023/> a <https://www.oecd.org/governance/prehled-o-stavu-verejne-spravy-ceska-republika-2651546f-cs.htm>

Rámeček č. 6: Základní doporučení OECD pro participaci v České republice

Posílení příznivého prostředí a přechod od ad hoc praktik k institucionalizovaným mechanismům:

- Přijmout jednotnou definici participace občanů a participace zúčastněných stran, ale oba typy participace od sebe odlišovat a komunikovat je napříč veřejným sektorem a společností.
- Posílit institucionální prostředí vytvořením odborného centra participace – poskytování podpory na ministerstvech, sladění postupů napříč veřejnou správou, poskytování vedení a technických nástrojů, vytváření sítě odborníků na participaci ve veřejné správě a propojování různých aktérů mimo ni a vytváření komunity pro sdílení zkušeností z praxe.
- Rozvíjet participační dovednosti a gramotnost státní správy a společnosti – aktualizace postupů, školení o participaci zařadit mezi povinná pro stávající i nově přijaté úředníky, kampaně zvyšující povědomí o již existujících materiálech mezi veřejnou správou i zainteresovanými stranami mimo ni.
- Zlepšit transparentnost a poskytování kvalitních informací – proaktivní zveřejňování všech relevantních informací, vytvoření jednoho online participačního portálu, na kterém budou probíhat i otevřené konzultace.
- Zkoušet inovativní nástroje a postupy – deliberativní postupy, využívání inovativnějších forem participace prostřednictvím stávajících poradních

Zdroj: Zpracováno z prezentace expertů OECD pro kulatý stůl Glopolis a dle OECD (2023): Přehled o stavu veřejné správy: Česká Republika: Česká republika na cestě k modernější a efektivnější veřejné správě⁵⁴

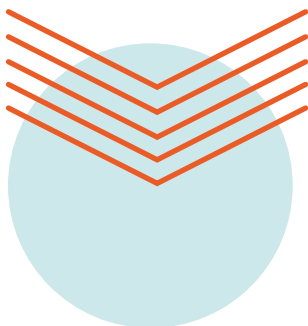

V prosinci 2023 se uskutečnil workshop na téma „Spolupráce se zástupci NNO, občany a dalšími stakeholdery na činnostech veřejné správy“, který pro zástupce veřejné správy uspořádal sekretariát RVNNO spolu s MV a OECD.⁵⁵ Současně s tím Glopolis uspořádal kulatý stůl s experty OECD pro zainteresované NNO⁵⁶. Po více než půl roce od uvedení Přehledu se tedy zahájila diskuse k doporučením a rodí se mírná shoda mezi zapojenými zástupci veřejné správy a NNO – tedy zájem o zavádění participativních procesů, o další vzdělávání o konkrétních metodách a poznání, že **na ústřední úrovni státní správy chybí koordinační a metodologická podpora** pro zavádění participativních procesů. Z doporučení OECD týkající se vzniku centra je ale stále nejasné, jak a kde by takové „centrum“ mělo být založeno a jaký by mělo mít statut, aby plnilo skutečně naznačenou roli nezávislou na politickém volebním cyklu. Přitom by mělo zajistit, aby i hlasy kritické vůči veřejné správě měly potřebný prostor. Například možnost, že by se do něj měla transformovat Rada vlády pro NNO, vzbuzuje na straně zainteresovaných NNO otázky, neboť agenda RVNNO se týká širších oblastí podmínek pro NNO. Je také potřeba vycházet z již fungujících postupů a legislativy (např. v oblasti životního

54 <https://www.oecd.org/governance/prehled-o-stavu-verejne-spravy-ceska-republika-2651546f-cs.htm>

55 <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnno/aktuality/workshop-na-tema-spoluprace-se-zastupci-nno--obcany-a-dalsimi-stakeholdery-na-cinnostech-verejne-spravy-211117/>

56 <https://glopolis.org/koordinace-neziskoveho-sektoru-neon/posilovani-participace-ve-verejne-sprave-ohlednuti-za-kulatym-stolem-s-experty-z-oecd/>

prostředí Aarhuskou úmluvou⁵⁷ či směrnicemi EU), opouštět ty, které jsou ne-funkční (např. proces SEA⁵⁸), a pojmenovat nedostatky (např. právo na informace o životním prostředí je zakotveno přímo v ústavní Listině základních práv a svobod. Přístup k informacím o životním prostředí je širší než jen podle zákona 106/1999 Sb., v praxi je ale řada nedostatků i na procesu EIA⁵⁹). Při zavádění systémových změn pro podporu participace dle doporučení OECD je tedy potřeba vycházet ze zkušeností a obav aktérů vč. NNO, aby i opatření *Strategie spolupráce* byla lépe ukotvena v systému a nezůstala by jen „rozptýlenou iniciativou“ či „ostrůvkem dobré praxe“, jak stav participace v ČR hodnotí OECD⁶⁰.

Mezi stakeholdery hrají důležitou roli právě NNO a jejich střešní organizace a sítě. Spolupráce s nimi může šetřit kapacity státu – dokáží zprostředkovat agregované a prodiskutované vstupy za NNO a zapojovat různé subjekty (vč. malých a lokálních NNO) do tvorby a implementace veřejných politik. Jak shrnuje T. Pospíšilová v Analýze spolupráce: „Hlavním definičním znakem, specifickým ale i přínosem a důvodem, proč se zaměřit právě na střechy a sítě, je to, že **sdružují další autonomní organizace**. Jsou vyjádřením toho, že různé organizace se svými členy, posláním a cíli, našly **společný zájem** a pro jeho naplnění se spojily, vytvořily si **struktury a pravidla spolupráce** a rozhodování, někdy se vzdaly části své autonomie, často na fungování zastřešující organizace **přispívají** nezanedbatelné částky ze svého rozpočtu nebo jí dobrovolně věnují neplacený čas svých představitelů a členů atd. To, že **spojuje a dokáže mobilizovat** členské organizace, dělá ze zastřešující organizace NNO potenciálně zajímavého partnera pro spolupráci (ne však jediného možného partnera)“.⁶¹ Během zpracování analýzy ale vyšlo najevo, že **orgány napříč státní správou nemají jasno**, co je střešní organizace, a zaměřují ji za spolky podnikatelských a dalších subjektů jako např. Svaz průmyslu a dopravy nebo Svaz měst a obcí aj. Na straně střech a NNO je pak spíše rozporuplné vnímání faktického podílu na rozhodování a jsou **k přínosům spolupráce o něco více kritické** než orgány státní správy.

57 Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí – https://www.mzp.cz/cz/umluva_pristup_informace

58 Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (proces SEA) – https://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_koncepci_sea

59 Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (proces EIA) – https://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zameru_zivotni_prostredi_eia

60 OECD (2023): Přehled o stavu veřejné správy: Česká Republika: Česká republika na cestě k modernější a efektivnější veřejné správě <https://www.oecd.org/governance/prehled-o-stavu-verejne-spravy-ceska-republika-2651546f-cs.htm>

61 Pospíšilová, T., Navrátil, J. (2022): Analýza spolupráce státní správy se střešními organizacemi a sítěmi nestátních neziskových organizací – str. 50, https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/Vyzkumna_zprava_NNO_strechy_FIN.pdf

Rámeček č. 7: Příklad zapojování NNO do veřejných rozhodovacích procesů

Národní plán obnovy (NPO)

NPO je financovaný z evropského Nástroje pro oživení a odolnost (RRF – Recovery and Resilience Facility) a ČR má tak mezi roky 2021 až 2026 možnost využít přes 228 mld. Kč na reformy a modernizaci země v oblasti digitalizace a zelené tranzice⁶². Od počátku příprav NPO v roce 2020 bylo složité zjistit, jak je možné zapojit NNO do celého procesu a návrhů reforem a priorit.

- NPO je nový a nestandardní finanční nástroj EU, který se neřídí pravidly jako operační programy z EU fondů⁶³ a není řízený jedním ministerstvem, tudíž nemá standardní struktury pro zapojování stakeholderů.
- Řídící výbor NPO, ve kterém jsou zastoupeni tzv. vlastníci komponent (VK – tj. ministerstva), má rozhodovací roli. Výbor NPO (VNPO), jehož členy jsou zástupci VK a tzv. sociálních partnerů, má jen poradní a informační roli.
- Koordinace je pod Ministerstvem průmyslu a obchodu – tzv. Delivery Unit (MPO-DU), které ale nemá mandát zadávat úkoly VK. Obsahové návrhy komponent jsou tedy primárně v kompetenci VK.
- MPO-DU postupně začalo být přístupné diskutovat návrhy přednesené zástupci NNO v VNPO. Zlepšuje se míra informování na webu NPO (seznam kontaktních osob dle komponent, přehled největších příjemců, přehled očekávaných výzev atd.). Důležitým krokem bylo ustavení Podvýboru pro transparentnost a zapojování občanské společnosti pod VNPO.
- Po dvou letech se také podařilo doplnit zástupce NNO do podvýborů NPO, a to na základě nominačních procesů pod Výborem pro EU a sekretariátem RVNNO.
- Při klíčových rozhodnutích nicméně NNO a další stakeholderi chybí a nemají k nim přístup – to se projevilo u aktualizace NPO během roku 2023, kdy sice téma bylo na agendě VNPO, ale reálně celý proces probíhal na meziresortní úrovni a ve finální fázi na zasedání vlády. Zapojené NNO se o změně výše půjčky z diskutovaných 140 mld. Kč na jen 19,4 mld. Kč dozvěděly pouze z médií.
- V nové komponentě 7.4. zaměřené na propojení cílů Zelené dohody pro Evropu (Green Dealu) a aktivit veřejných vysokých škol lze uzavřít strategické partnerství s NNO.

62 Více na <https://www.planobnovy.cz/> a https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_en

63 Podmínky pro operační programy vycházejí z Dohody o partnerství pro období 2021–2027 uzavřené mezi EK a ČR – stanoví strategické cíle a finanční pravidla pro Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond plus (ESF+), Fond soudržnosti (FS) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF) – <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/dohoda-o-partnerstvi>

Rámeček č. 8: Zkušenosti spolupráce Zeleného kruhu s MŽP

Zelený kruh je asociace ekologických organizací, která vznikla v roce 1989 a je tak jednou z nejstarších střešních nevládních organizací v ČR. Sdružuje 91 ekologických NNO. Věnuje se monitorování zákonů a politik, koordinuje legislativní kampaně a poskytuje aktivní podporu při advokační činnosti zaměřené na zachování kvalitní ochrany životního prostředí a vysoké úrovně občanských práv v rozhodovacích procesech. Dlouhodobě se zabývá problematikou účasti veřejnosti na rozhodování o záměrech a projektech s dopadem na životní prostředí.

V rámci **pilotní spolupráce Zeleného kruhu s MŽP v oblasti participace** došlo v roce 2023 k těmto pozitivním změnám a výstupům:

- MŽP posílilo svoji kapacitu v oblasti participace zřízením a obsazením nové pracovní pozice koordinátora komunikace mezi MŽP a NNO⁶⁴.
- MŽP umožnilo zlepšit kapacitu Zeleného kruhu v oblasti participace uzavřením Dohody o spolupráci mezi ZK a MŽP na období 2023–2025⁶⁵ a zpřístupněním systému pro účast v meziresortním připomínkovém řízení (eKlep).
- Díky těmto opatřením se zintenzivnila komunikace mezi členskými organizacemi ZK a MŽP (mj. se realizovala dvě bilanční setkání členských organizací ZK s vedením MŽP).
- Zelený kruh se aktivně zapojil do meziresortního připomínkového řízení legislativních i nelegislativních materiálů celkem v devíti případech.
- Členské organizace Zeleného kruhu byly včas zapojeny do přípravy dvou významných politik: aktualizace Strategického rámce Česko 2030 a aktualizace Politiky ochrany klimatu.
- Přehled přijatých nebo připravovaných zákonů, do jejichž přípravy se členské organizace aktivně zapojovaly, je k dispozici na webu Zeleného kruhu⁶⁶.

Střechy potřebují mít **dostatečné kapacity**, aby reprezentativně a efektivně zastupovaly členské NNO a v daných tématech veřejného zájmu poskytovaly relevantní a včasné vstupy veřejné správě při tvorbě a implementaci veřejných politik (jak v dlouhodobých, tak i v dočasných procesech). Nedostatek kapacit v důsledku limituje **počet, kvalitu a udržitelnost partnerství veřejné správy s NNO**, což se negativně přenáší i do kvality procesů a implementace veřejných politik.

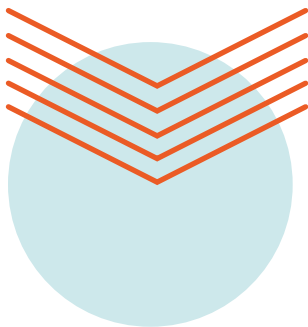
Přístup resortů ke spolupráci i jejímu finančnímu zajištění se různí – **dotační programy pro střechy jsou výjimečné** u některých ministerstev (MZV, MŽP, MŠMT), zatímco jinde nevylučují možnost žádat v rámci resortních dotačních programů. Problematické je, že se tím střechy fakticky dostávají do konkurence se svými členskými organizacemi a musí plnit kritéria hodnocení jako jednotlivé NNO (např. počet dobrovolníků) nebo rozšiřovat aktivity, které neodpovídají podstatě jejich činnosti.

64 https://www.mzp.cz/cz/person_daniel-vondrous

65 <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/25289479>

66 <https://zelenykruh.cz/o-zakonech-ve-prospech-zivotniho-prostredi-ohlednuti-zeleneho-kruhu-za-rokem-2023/>

Nejasné je také vnímání **legitimity, reprezentativnosti a odbornosti** střech ze strany státní správy – tedy co je při konzultaci veřejných politik pro veřejnou správu prioritou, co očekává a jak tato kritéria ověřuje. Pro některá ministerstva může být vhodným partnerem síť či organizace zastupující subjekty, které realizují resortní politiku a účastní se dotačních programů jejich resortu. Jindy zase ministerstvo očekává společná a prodiskutovaná stanoviska k určité problematice za celou střechu či síť anebo střecha zprostředkuje resortu škálu názorů a přístupů k dané problematice, ze kterých si pak veřejná správa vybere i bez ohledu na reprezentativnost. Je potřeba zmínit, že tak jak je různorodá škála neziskových organizací, jsou rozdílné i jejich střechy a sítě. Různí se tedy i způsoby jejich vnitřního fungování a přístupy k zapojování členských organizací. Reprezentativnost jednání vyžaduje kapacity a čas i na straně střechy, což ale často není v souladu s krátkými termíny pro připomínkování v legislativním procesu či meziresortním připomínkovém řízení.

Co pro podporu partnerství střech a sítí NNO s veřejnou správou dělá Glopolis s NeoN:

Vzhledem k poslání Glopolis a NeoN je **podpora participace prostřednictvím NNO a jejich střech a sítí hlavní prioritou** – tj. vytvářet institucionální podmínky, odborné a koordinační kapacity na straně veřejné správy i stakeholderů (aniž by tím vedle toho byla popřena potřeba posílit nástroje a kapacity i pro přímou participaci občanů).

- **Předkládání společných návrhů jak při tvorbě Strategie spolupráce, tak i metodiky participace** a zapojení do pracovních skupin k tomu vzniklých při RVNNO, díky kterému je většina návrhů v obou dokumentech zpracovaná.
- **Podpora zastoupení NNO v monitorovacích výborech EU fondů⁶⁷** v rámci Výboru pro EU a transparentních otevřených výzev k nominování zástupců NNO do těchto struktur.
- **Zapojení NNO a jejich střech do formulace priorit a realizace českého předsednictví v Radě EU 2022** a průzkum pro Výbor pro EU „Hodnocení českého předsednictví z pohledu NNO“⁶⁸ s cílem vyjednávat o lepším zapojení NNO do evropských agend.
- Participace a spolupráce s NNO a střechami jako **téma pro české předsednictví v Radě EU 2022** a mezinárodní konferenci „Strategická partnerství veřejné správy a nestátních neziskových organizací na budování demokratické společnosti v Evropě“⁶⁹.
- **Podpora zapojování NNO do Národního plánu obnovy**, návrhy na zlepšení mechanismu participace v rámci jeho implementační struktury (Výboru NPO a jeho podvýborů) i aktualizace NPO.

67 Glopolis (2022): Podkladová studie Naplňování principu partnerství a zastoupení nestátních neziskových organizací v monitorovacích výborech a poradních orgánech fondů EU – https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/vybor-pro-eu/2008/Priloha-3_Studie_Glopolis_monitorovaci_vybor_2022-06-17-docx.pdf

68 Glopolis (2023): Hodnocení českého předsednictví v Radě EU nestátními neziskovými organizacemi – <https://glopolis.org/koordinace-neziskoveho-sektoru-neon/hodnoceni-ceske-predsednictvi-v-rade-eu-nestatnimi-neziskovymi-organizacemi/>

69 Konferenci pořádal s Glopolis, Nadací Partnerství a Spiralis. Podklady a výstupy z celé konference na <https://glopolis.org/konference-strategicka-partnerstvi/>

- **Posilování kapacit a sdílení pro střechy a sítě** pořádáním workshopů „Jak zlepšovat spolupráci s členskými organizacemi“ a „Jak kolektivně a efektivně vyjednat pro systémová komplexní řešení společenských výzev“⁷⁰.
- **Od roku 2022 zapojení do expertní skupiny RVNNO pro systémovou změnu financování** a garantování podskupiny **Participace a střechy**, která připravuje návrhy na finanční udržitelnost a zapojení NNO a střech do formulací dotačních výzev.
- **Projekt Podpora koordinačních a odborných kapacit pro zapojování NNO** do implementace EU fondů 2021–2027 připravený v součinnosti se sekretariátem RVNNO do Operačního programu Technická pomoc (realizace 2024–2025).
- **Podpora diskuse k doporučení OECD k participaci mezi NNO** – kulatý stůl s experty OECD „Participace: Jak může česká veřejná správa zapojovat občany a stakeholdery do veřejných politik?“ dne 13. 12. 2023.

Doporučení pro státní správu, nevládní organizace i další partnery pro roky 2024 a 2025

- **Zavádět systémovou podporu participace na centrální úrovni státní správy** a testovat realistické možnosti dle doporučení OECD i se zapojením stakeholderů, vč. NNO a střech, zajistit na to kapacity, zdroje a politickou podporu.
- **Posilovat kulturu participace** a postupně měnit individuální a institucionální hodnoty, dovednosti a přístupy, a přispívat tak ke změně myšlení veřejných činitelů i občanů, kteří budou mít o participaci zájem a budou k ní mít příležitosti a potřebné dovednosti.
- **Využívat zdroje z EU fondů na komplexní národní projekty** zaměřené na budování odborných a institucionálních kapacit pro participaci a spolupráci s NNO a střešními organizacemi⁷¹.
- **Budovat komunitu** dobré praxe, mezisektorová partnerství a sdílení zkušeností **pro participaci**.
- **Definovat společné minimální standardy**, které stát chce od střešních organizací napříč různými tématy/ministerstvy, a jak je lze ověřovat – **legitimita, reprezentativnost, odbornost, mezioborovost**.
- Vjasnit, jaké cíle spolupráce s veřejnou správou střechy naplňují, a podle toho upřesnit **definici střech pro účely spolupráce** (na úrovni tvorby a implementace veřejných politik a rozhodování) a definici pro nastavení dotačních programů pro způsobilé subjekty/střechy.
- Posílit **finanční udržitelnost** střešních organizací prostřednictvím **dotačních programů pro střešní organizace a sítě** pro budování kapacit, zapojování členských organizací a spolupráci se státní správou u jednotlivých ministerstev.

⁷⁰ Workshopy se konaly v dubnu a červnu 2023 pro více než 50 účastníků a účastnic ze sítí a střech a vzniklé materiály jsou ke stažení na <https://glopolis.org/koordinace-neziskoveho-sektoru-neon/materialy-ze-seminaru-pro-zastupce-siti-a-neziskovych-organizaci/>

⁷¹ Inspirací mohou být projekty realizované pod zmocněncem vlády Slovenské republiky pro rozvoj občanské společnosti panem Filipem Vagačem na ministerstvu vnitra SR – Národní projekt Participácia 1 a 2 a projekt Partnerstvo – <https://www.minv.sk/?ros>

„Nestátní neziskové organizace jako stabilní a silný partner veřejné správy při naplňování potřeb české společnosti je vizí předkládané Strategie.“

Strategie spolupráce veřejné správy s NNO 2021–2030⁷²

Příznivé podmínky pro činnost – financování a legislativa

Proč a co se má i díky *Strategii* zlepšit

Podmínky pro činnost NNO představují širokou problematiku. *Strategie* vytyčuje závazek podpořit rozvoj podmínek, za kterých neziskový sektor může svou roli důstojně a efektivně vykonávat od lokální až po celonárodní úroveň. *Strategie* přitom konkrétněji neřeší oblasti, které jsou potřebné pro **zajištění otevřeného občanského prostoru** – tj. ochrana a podpora práva na svobodu sdružování, pokojného shromažďování a projevu v souladu s mezinárodními právními předpisy a standardy v oblasti lidských práv.

Strategie se tedy dotýká podpory rozvoje **dárcovství** (což zahrnuje podporu dlouhodobého firemního a individuálního dárcovství a sjednocení podmínek pro veřejné sbírky), **dobrovolnictví** (řada NNO funguje díky dobrovolnické práci a dobrovolnictví má důležitou společenskou roli), zefektivnění systému **financování z veřejných rozpočtů**, přístupu k čerpání financí ze zahraničních zdrojů (zejména EU), sjednocení přístupu státu a krajů k financování **sociálních služeb, sledování dat** o poskytnutých dotacích neziskovému sektoru a rovněž sledování **legislativy**, která se přímo týká NNO.

Zajištění a udržení vhodných podmínek pro existenci a činnost NNO proto zaujímá ve *Strategii spolupráce* největší rozsah cílů a opatření.

72 Citace ze Strategie spolupráce veřejné správy s NNO 2021–2030, str. 37 – <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/BROZURA-FINAL-S-PRILOHAMI.pdf>

Rámeček č. 9: Posuny v plnění Strategie v cíli Zajištění a udržení vhodných podmínek pro existenci a činnost NNO

Vybraná opatření ve Strategii:

Posuny za roky 2022–23⁷³:

Daňová opatření ke zvýšení motivace soukromých subjektů poskytovat nefinanční dary.

Zvýšení motivace individuálních dárců darovat finanční prostředky na veřejně prospěšné účely.

Zpracovat návrhy pro novelu zákona o veřejných sbírkách.

- MF neplánuje zavádět nová/další daňová opatření podporující veřejně prospěšné účely. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, již umožňuje odečíst od základu daně hodnotu poskytnutého bezúplatného plnění zákonem stanoveným poplatníkům na zákonem vyjmenované činnosti. Byl zvýšen limit pro odpočet darů od základu daně pro fyzické i právnické osoby, u fyzických osob se limit pro odpočet zvýšil z 15 % na 30 % a u právnických osob se limit pro odpočet darů zvýšil z 10 % na 30 %. Tyto limity byly opět rozšířeny změnami (v rámci tzv. konsolidačního balíčku) pro rok 2023.
- Obnovila se činnost pracovní skupiny RVNNO k soukromému dárcovství a zaměřil se na dvě priority: řešení problematiky DPH u věcných darů a dostupnost, sběr a vyhodnocování dat v oblasti dárcovství.
- Pracovní skupina RVNNO k veřejným sbírkám⁷⁴ připravila doporučení pro MV k novelizaci zákona o veřejných sbírkách s cílem sjednocení a zjednodušení podmínek pro pořádání veřejných sbírek.

Zpracovat a předložit vládě ke schválení koncepční strategický materiál v oblasti rozvoje dobrovolnictví v ČR.

Navýšit dotační program pro rozvoj dobrovolnické služby o min. 50 %.

Realizovat pravidelná reprezentativní výběrová šetření dobrovolnictví.

Propagovat spolufinancování projektů formou dobrovolnické činnosti.

- Ministerstvo vnitra dokončilo projekt „Koncepce rozvoje dobrovolnictví v ČR s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center“⁷⁵.
- MF zamítlo navýšení dotačního programu na rozvoj dobrovolnické služby z důvodu úspor ve státním rozpočtu.
- S ČSÚ byly vyjednány podmínky a zadání pro šetření o dobrovolnické činnosti v ČR v rámci výběrového šetření pracovních sil s cílem zajistit relevantní a mezinárodně srovnatelná data dle standardů Mezinárodní organizace práce.
- Sekretariát RVNNO sleduje, jestli dotační programy umožňují spolufinancování dobrovolnickou činností. Komplexní návrh se připravuje v rámci Expertní skupiny pro systémovou změnu financování.

⁷³ Více viz zápisy ze zasedání RVNNO na <https://vlada.gov.cz/scripts/detail.php?pgid=536> a Monitorovací zpráva o plnění Akčního plánu Strategie spolupráce za rok 2022 – https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/2022_Monit_zprava_Strategie_AP_fin.pdf

⁷⁴ Všechny informace o činnosti pracovní skupiny k veřejným sbírkám – <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnno/pskvs/pracovni-skupina-k-verejnym-sbirkam-185605/>

⁷⁵ Více na <https://dobrovolnictvi.net/materialy/vystupy-projektu-rozvoj-dobrovolnictvi/>

Zefektivnění systému financování NNO z veřejných rozpočtů – zpracovat analýzu administrativní zátěže v oblasti řízení o poskytnutí dotací.

Novelizovat Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu.

Sledovat a odstraňovat překážky pro získání a čerpání prostředků pro žadatele z řad NNO z EU fondů.

Sledovat dodržování termínů pro poskytování dotací ze státního rozpočtu v souladu se Zásadami vlády.

Ustavení expertní skupiny pro vyhodnocení systémové změny financování NNO.

- Zpracování analýzy administrativní zátěže se zatím nepodařilo z důvodu nedostatečných kapacit sekretariátu RVNNO. Sekretariát RVNNO na konci roku 2023 sestavil dle informací od jednotlivých ministerstev přehled financování NNO v souvislosti s konsolidací veřejných financí.
- Novelizace Zásad vlády se zatím odsunula, ale bude k ní směřovat řada návrhů expertní skupiny pro změnu financování hlavně pro umožnění víceletého financování, finančních převodů z dotací mezi partnery v projektech, nepřímé náklady aj.
- Odstraňování překážek pro čerpání EU fondů ze strany NNO je agendou VEU RVNNO a zástupců v monitorovacích výborech EU fondů – díky obnovení činnosti VEU se zlepšuje i koordinace těchto zástupců a jejich propojení s RVNNO.
- Expertní skupina pro systémovou změnu financování má dvouletý mandát a zpracovává návrhy v 8 tématech: Víceleté financování, Partnerství, Kofinancování, Rychlé dotace, Nepřímé náklady, Participace a střechy, Veřejná podpora, Sociální služby. Měla by připravit změny legislativních i nelegislativních dokumentů, vč. zákona o rozpočtových pravidlech.

Podporovat strategická partnerství mezi NNO a ústředními orgány státní správy formou uzavírání Smluv o spolupráci.

- Ministerstva uzavírají Smlouvy o spolupráci spíše výjimečně – důvodem je povaha projektů či obavy z nestabilních finančních alokací.

Pravidelné zpracování materiálu Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči ANO pro vládu.

- Sekretariát RVNNO pro vládu zpracovává materiál „Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči NNO“ na další rok. Do roku 2016 byl připravován Rozbor financování NNO z veřejných rozpočtů, tuto aktivitu ale z důvodu složitosti vláda v roce 2019 zrušila. Sekretariát připravuje Souhrnnou informaci o poskytnutých dotacích dle Hlavních oblastí, ale jen z dat poskytnutých ministerstvy.

Příležitosti pro zlepšení v širším kontextu

Legislativní a regulatorní prostředí pokrývá širokou problematiku, vzhledem k rozsahu i cílům této zprávy se nicméně soustředí zejména na **veřejné financování ze státního rozpočtu**. Při nestabilním financování musejí NNO omezovat svou činnost, nemají investice na udržení lidí a jejich rozvoj, na profesionalizaci či zavádění nových technologií, což v důsledku dopadá na kvalitu jejich poskytovaných služeb a veřejně prospěšné činnosti. Omezuje to jejich možnosti reagovat na potřeby občanů a přispívat k jejich řešení.

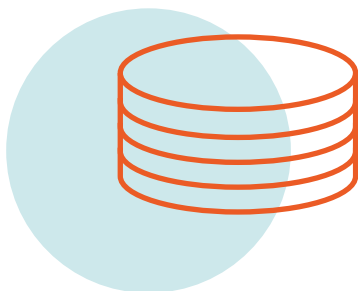
Ucelená data o struktuře a výši financování činností NNO z veřejných a soukromých zdrojů (českých i zahraničních) ale neexistují. Vláda každoročně schvaluje „**Hlavní oblasti státní dotační politiky** vůči nestátním neziskovým organizacím na podporu veřejně prospěšných aktivit“ pro následující rok, včetně financování ze státního rozpočtu. Absolutní výše prostředků ze státního rozpočtu na veřejně

prospěšné činnosti prostřednictvím NNO se za poslední roky příliš nemění, provozní dotace kvůli inflaci ale ztrácejí reálnou hodnotu a výrazný pokles je i v jejich podílu na HDP⁷⁶. Největší část dotací ze státního rozpočtu přitom směřuje na sport přes Národní sportovní agenturu.

Pro rok 2024⁷⁷ byla materiálem *Hlavní oblasti dotační politiky* v dubnu 2023 schválena celková částka 6 638 605 000 Kč pro 21 tematických oblastí. Na základě vládního konsolidačního balíčku pro rok 2024 však došlo v listopadu 2023 ke změnám v alokacích v rozpočtu na rok 2024. Většina státních programů zůstává na úrovni rozpočtované v dubnu 2023, některé mají nižší finanční alokace (např. rovnost žen a mužů nebo boj proti korupci, jejichž alokace jsou nižší než 0,01 % z celkové částky). Překvapivě se celková finanční podpora ze státního rozpočtu zvýšila díky výraznému nárůstu alokací na sport a související aktivity (z 3,8 mld. Kč na 5,3 mld. Kč⁷⁸).

Problém financování NNO je ale potřeba vnímat skrze služby a činnosti, které NNO pro stát a společnost vytvářejí. Každý rok se při projednávání **státního rozpočtu** hraje o to, kolik prostředků bude nakonec přiděleno na oblasti, na nichž spolupracuje stát s NNO – např. sociální péče, neformální vzdělávání, rovnost žen a mužů, transformační politika, zahraniční rozvojová spolupráce aj. Jinými slovy – optika, že stát dává na nevládní organizace xy prostředků souvisí s tím, kolik fakticky stát dává do veřejně prospěšných oblastí, které sám nemůže řešit.

Kromě nepředvídatelné výše veřejných zdrojů jsou problematické **podmínky dotačních programů** českých ministerstev: dotace jsou poskytovány jen na jeden kalendářní rok, jsou administrativně komplikované, není možné převádět část dotace na partnery v projektech, kvůli správnímu procesu se připsání dotací na účty neděje dříve než v druhém kvartálu roku, ve kterém zároveň má proběhnout realizace projektu, není možné financovat náklady na operativní řízení aj. Řadu těchto témat řeší *Expertní skupina RVNNO pro systémovou změnu financování* a má šanci prolomit dlouholetou nemožnost víceletého financování.

Na financování činnosti NNO mají za poslední rok vliv další systémové události:

- **Tzv. konsolidační balíček vlády** s daňovými změnami platnými od ledna 2024 dopadá na NNO v řadě oblastí, které ale nejsou komplexně vyhodnoceny. Současně s tím byly provedeny škrty v rozpočtech ministerstev a změny v jejich dotačních programech. A tady je potřeba pečlivější interpretace dat. Nezáleží jen na tom, zda došlo ke krácení částek na některé oblasti financující NNO, ale jaké dopady budou škrty mít ze střednědobého hlediska na snižování nerovností a na podporu sociální soudržnosti (např. snížení rozpočtu u preventivních služeb). Na činnost NNO bude mít dopad změna podmínek pro využívání dohod o pracovní činnosti a dohod o provedení práce, která zkomplikuje řadě NNO vztahy s jejich spolupracovníky. Naopak daňová opatření, kdy individuální i firemní dárci mohou využít možnost zvýšeného daňového odpočtu za rok 2023 by mohla v poslední části roku přispět k vyšším darům některým NNO.

76 Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím tvoří ve státním rozpočtu na rok 2024 16,9 mld. Kč, tedy méně než jedno procento státního rozpočtu. V porovnání s rokem 2019 jde o nárůst pouze o 1,7 % a tedy o významný reálný pokles i pokles oproti HDP. – viz Kolář, D., Janský, P. (IDEA-CERGE, 2023): Analýza výdajů státního rozpočtu 2024 ve světle předkrizového roku 2019 – <https://idea.cerge-ei.cz/studies/analyza-vydaju-statniho-rozpocetu-2024-ve-svetle-predkrizoveho-roku-2019/>

77 Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2024 – <https://vlada.gov.cz/ppov/rnno/dokumenty/hlavni-oblasti-statni-dotacni-politiky-vuci-destatnim-neziskovym-organizacim-pro-rok-2024-206824/>

78 Tento údaj se možná ještě změní a je předmětem upřesnění ze strany Národní sportovní asociace.

- Návrh ministerstva financí na **změnu míry spolufinancování z ESF+ fondů** předložený vládě v červnu 2023 ohrozil poskytování veřejně prospěšných, zejména sociálních a vzdělávacích, služeb. V návaznosti na vydání konsolidačního balíčku měl zajistit úsporu ve státním rozpočtu, a to snížením podílu státního rozpočtu na financování těchto grantů a zároveň navýšením finanční spoluúčasti jejich příjemců v hl. m. Praze (navržena míra spolufinancování ve výši 50 %), v přechodových regionech (navrženo 20 %) a v méně rozvinutých regionech (5 %). Rozdíly ve výši spolufinancování mezi kategoriemi regionů by měli do budoucna nést výhradně příjemci dotací – tj. poskytovatelé služeb, školy, obce, příspěvkové organizace, včetně neziskových organizací. U výzev v oblasti sociálního začleňování a sociálních služeb se měla zvýšit míra spolufinancování z 5 % na 13,256 %⁷⁹ (tj. nárůst o 165 %). Vláda nakonec schválila míru spolufinancování 5 % s tím, že na omezený typ výzev může udělit výjimku na 0 % spolufinancování. NNO v sociálních službách mají velmi omezené možnosti si prostředky na vlastní spolufinancování opatřit a vyjednání výjimky musí opět schválit vláda svým usnesením. Potřeba nabídky sociálních služeb, poradenství v tíživých životních situacích či prevence přitom roste i z důvodů ekonomické situace řady zranitelných skupin občanů.
- Nepodařilo se napravit rozhodnutí vlády A. Babiše a převést 10 % prostředků (tj. 270 mil. eur) z **Operačního programu doprava zpět na Evropský sociální fond (ESF+)**. V rámci ESF+ by prostředky mohly být využity pro snížení následků probíhajících krizí (růst cen energií, ukrajinská krize, pandemie covid-19 atd.). Přitom chybí cca 5,5 mld. Kč (rozdíl mezi alokací a objemem žádostí dle informace MPSV) zejména v odborném poradenství, v práci s rodinami, dluhové problematice, řešení domácího násilí, dostupného bydlení, pomoci lidem z Ukrajiny i v sociálních inovacích. Zmocněnkyně pro lidská práva, Rada vlády NNO, Výbor pro EU spolu s NNO opakovaně vyjednávaly řešení na ministerské úrovni, ale zatím bez příznivého výsledku.

79 U programu OPZ+ se uplatňuje tzv. princip pro-rata dle obecného nařízení EU, kdy není jednoznačná přímá vazba projektu, resp. příjemce na daný typ území, neboť z povahy služeb není žádoucí dělit kategorie regionů. Výzvy k předkládání projektů jsou většinou vyhlášovány s výší spolufinancování danou jako jakýsi průměr za kategorie regionů. To by při navýšení míry dle původního plánu MF znamenalo nárůst podílu ze strany příjemců dotace bez ohledu na kategorii regionů na 13,265 %. Většina z NNO by nemohla projekty za těchto podmínek realizovat, což potvrdilo MPSV již průzkumem v roce 2019 při nastavování původních pravidel spolufinancování pro období 2021–2027. Více v dokumentech OPZ+ na <https://www.esfcr.cz/dokumenty-opz-plus>.

- **Novela Zákona o zadávání veřejných zakázek**, která začala platit od července 2023⁸⁰, zpřesnila nejistoty kolem problematické aplikace zákona a nutnosti vypisovat veřejnou zakázku na finanční převody mezi partnerskými organizacemi při realizaci dotačních projektů v zahraniční rozvojové spolupráci, resp. mezi hlavním a pobočným spolkem v oblasti práce s dětmi a mládeží. Je tak jednou z prvních důležitých legislativních změn, které musí nastat, aby se ukotvila **možnost partnerských projektů v dotačních programech** financovaných ze státního rozpočtu.

Rámeček č. 10: Výzkum o nepříznivém stavu digitalizace NNO

Popelka digitalizace – Nedostatek financování na digitalizaci neziskový sektor znevýhodňuje

Průzkum stavu digitalizace a IT v českém neziskovém sektoru v roce 2023 mezi 637 organizacemi odhalil, že dlouhodobé podfinancování se promítá i do stavu digitalizace a IT.

- 43 % organizací nemá dostatek financí na pořízení potřebných zařízení.
- 7 % využívá výhradně software v osobním vlastnictví zaměstnanců a zaměstnankyň či členek a členů organizací. U dobrovolnických organizací je to 30 až 50 %.
- 22 % používá společné úložiště výhradně na fyzických serverech, 19 % nemá žádné společné úložiště.
- 20 % používá free verze softwaru pro osobní použití místo řešení pro neziskové organizace.
- Řídicím pracovnícům a pracovníkům chybí znalosti a zkušenosti s digitalizací.
- NNO nejsou chráněny proti kyberútokům – pouze necelá třetina dotázaných má sepsaná bezpečnostní pravidla, 13 % organizací vůbec neřeší možnost úniku dat a více než polovině chybí centrální systém na ukládání a správu hesel.

Zastaralé počítače a další vybavení, chybějící know how a dovednosti brzdí organizace ve využívání plného potenciálu moderních technologií a jejich práce se stává drahou a neefektivní. Organizace se vystavují bezpečnostním rizikům a rozvoj celého sektoru se zpomaluje.

Neziskové organizace je potřeba podpořit ve třech oblastech:

1. Rozvoj provozní infrastruktury
2. Podpora digitálních auditů a definice digitálních strategií
3. Rozvoj digitálních manažerských kompetencí

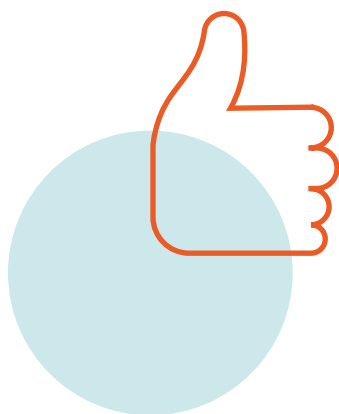
Zdroj: Sdružení Via, TechSoup a Nadace OSF (2023)⁸¹

80 Více na <https://portal-vz.cz/info-forum-vzdelavani/aktuality/novelizovany-zzvz-od-16-cervence/>

81 Průzkum stavu digitalizace českého neziskového sektoru – <https://sdruzeni.via.cz/pruzkum-stavu-digitalizace-ceskeho-neziskoveho-sektoru/>

Co pro podporu partnerství střež a sítí NNO s veřejnou správou dělá Glopolis s NeoN:

- **Sledování problematiky a společné návrhy** pro víceleté financování, partnerství v dotačních programech, participace a střežy aj. diskutované v rámci Expertní skupiny pro systémovou změnu financování RVNNO a výborech RVNNO.
- **Koordinace společných dopisů** – otevřený dopis 35 střežních organizací a NNO ministru financí k návrhu na „Pravidla spolufinancování EU fondů na programové období 2021–2027“⁸² s žádostí o zavedení 0% spolufinancování na veřejně prospěšné činnosti.
- **Společné návrhy legislativních změn** – zapojení a koordinace 22 expertů, expertek a právníků z organizací a příprava návrhu pro novelu Zákona o zadávání veřejných zakázek i v souladu s protikorupčními požadavky pro výjimku na finanční převody mezi partnerskými organizacemi při realizaci dotačních projektů.

Doporučení pro státní správu, nevládní organizace i další partnery

- **Zajistit realizační podporu návrhů** pro klíčové oblasti financování veřejně prospěšných činností vzešlých z **Expertní skupiny pro systémovou změnu financování**:
 - umožnění víceletého financování dotačních programů,
 - umožnění partnerství v dotačních programech,
 - dotace bez spolufinancování (vypisování a udělování dotací ve výši 100% nákladů ze strany poskytovatelů dotací),
 - spolufinancování projektů dobrovolnickou prací a in-kind vklady,
 - dotační programy na zajištění povinného spolufinancování projektů hrazených ze zahraničních zdrojů,
 - zrychlené vypisování a udělování dotací v případě mimořádných událostí,
 - paušalizaci nepřímých nákladů a jednodušší vyúčtování dotací,
 - dotační programy pro střežní organizace a sítě NNO (vč. revize dotačního programu Podpora celostátních mezioborových sítí pod Úřadem vlády),
 - řešení veřejné podpory a pravidla *de minimis*.
- **Zhodnotit dopady konsolidačního balíčku na NNO** a veřejně prospěšné činnosti a zavádět opatření na zmírnění negativních dopadů – příp. hledat zdroje v rámci NPO, Vládního výboru pro strategické investice aj.
- Vytvářet **dotační programy na digitalizaci neziskového sektoru**, vč. digitálních strategií NNO, infrastruktury a dovedností.
- Obnovit **pravidelné rozборы financování NNO a veřejně prospěšných činností z veřejných rozpočtů** na základě vhodné metodologie a ve spolupráci s akademickými pracovišti a zajistit relevantní interpretaci dat a trendů.

82 Dopis na <https://glopolis.org/koordinace-neziskoveho-sektoru-neon/otvreny-dopis-nevladnich-neziskovych-organizaci-ministru-financi-zbynku-stanjurovi-k-navrhu-pravidla-spolufinancovani-eu-fondu/>

„Hrajeme klíčovou roli při prosazování a ochraně právního státu a základních práv. Poskytujeme zásadní a posilující služby, které lidem a společností umožňují, aby byli odolnější v dobách krize a více inkluzivní obecně. Poskytujeme platformu pro lidi – zejména marginalizované skupiny – navázat kontakt s tvůrci politik a podílet se na rozhodnutích, která se jich týkají.“

Citováno z prohlášení Civil Society 4 EU – EU Elections Manifesto For better civic space and civil dialogue⁸³

Závěr a témata pro další období

V České republice i jiných demokratických zemích se prostředí pro občanskou společnost a podmínky pro partnerskou spolupráci mezi státní správou a organizacemi občanské společnosti vyvíjejí dle aktuální i dlouhodobé politické a společenské situace. Střídá se období relativní podpory s častějšími pokusy omezovat občanský prostor a potlačovat či podceňovat přínos pestrého neziskového sektoru, zejména pak organizací a iniciativ zaměřených na lidskoprávní témata. Přitom i zahraniční výzkumy potvrzují, že neziskové organizace je žádoucí vnímat jako respektované i kritické partnery, nositele zkušeností aplikovaných přímo v terénu, sociálních inovací a veřejně potřebných služeb. Přínos NNO je současně ve zlepšení účinnosti demokratické správy a participace jako předpokladu pro zvýšení celkové důvěry občanů v demokratické instituce a stát.

Vláda a veřejná správa by měly vydat jasný a zřetelný závazek podporovat občanský sektor a NNO jako klíčového partnera pro posílení vnitřní soudržnosti a odolnosti společnosti. Taková podpora má být pak kombinací opatření na rozvoj občanské společnosti a opatření, která rozvíjejí přínos neziskového sektoru vzhledem k prioritám veřejných politik. Strategicky je potřeba podpořit institucionální rozvoj neziskového sektoru, strukturovaný dialog (tedy participaci), organizační kapacity pro inovace, učení, vytváření sítí, dobrovolnictví, snížení administrativní zátěže při využívání veřejných zdrojů aj.

Strategie spolupráce veřejné správy s NNO je důležitý dokument, který nabízí podpůrný rámec i konkrétní opatření pro příznivé prostředí pro činnost NNO a jejich sítí v České republice. Z této zprávy a sledování témat z pohledu Glopolis a partnerských organizací v NeoN vyplývá, že se od roku 2021 řada opatření *Strategie spolupráce* posouvá, u některých už jsou vidět výsledky, ale většina z nich je v nějaké fázi implementace a na reálný dopad se teprve čeká. Pro její naplnění jsou potřeba lidské kapacity a finance na straně státu, neziskových organizací i dalších partnerů. Vyžaduje též dlouhodobé a strategické řízení napříč resorty a sdílení zkušeností a dobré praxe – včetně důrazu na lepší informování o neziskovém sektoru anebo o veřejných přínosech dotačních programů prostřednictvím NNO. Současně na podmínky pro rozvoj a činnost NNO i pro partnerství se státní správou mají vliv i další události ve veřejném prostoru, dopady krizí a rozhodování na různých úrovních veřejné správy, které *Strategie spolupráce* postihnout nedokáže.

Zvolené tři oblasti témat zprávy – tj. porozumění roli a uznání přínosů NNO, participace na veřejném rozhodování a legislativní a finanční podmínky pro činnost – jsou navzájem provázané a posilující anebo naopak oslabující. Například do tvorby a implementace veřejných politik se systematicky promítá to, jak je stát schopný a ochotný komunikovat, poskytovat informace a zapojovat jiné aktéry, vč. NNO, a jestli je to oboustranně respektovaný vztah a transparentní dialog. Zároveň příznivý respekt státu vůči legitimně kritickému hlasu NNO a jejich role je efektivní prevencí proti stigmatizaci a šíření negativních postojů vůči nevládnímu sektoru.

1. Porozumění roli neziskových organizací a uznání jejich přínosů

Vládní zmocněnkyně pro lidská práva pravidelně informuje o roli a tématech neziskových organizací, častěji se přidává i premiér a někteří ministři. Úřad vlády i ministerstva v různé míře pořádají konference dotýkající se témat NNO, resp. se zapojují do akcí pořádaných NNO. Pod MV ale nevznikla Metodika komunikace pro organizace veřejné správy, takže přístup k podpoře komunikace a informování o přínosech dotačních programů NNO je nadále nejednotný. Ačkoliv nejsou k dispozici reprezentativní výzkumy a neproběhla žádná systematická osvětová aktivita, lze konstatovat, že s novou vládou a prezidentem začala být komunikace státu i řady členů a členek parlamentu o NNO méně nepřátelská, místy dokonce podpůrná. Ve veřejném obrazu neziskového sektoru, včetně jeho advokační role, se začaly zdůrazňovat pozitivní aspekty a více usazovat pojmy jako spolupráce či partnerství. Na druhou stranu ani v rámci *Strategie* nebyly vyčleněny zdroje a kapacity na soustavnější komunikaci, takže efekty i pozitivních jednotlivých počinů nelze posílit ani zhodnotit.

2. Posílení participace NNO a střech na tvorbě veřejných politik

Analýza spolupráce veřejné správy se střechemi NNO potvrdila potřebu zvýšit informovanost o NNO a přínosů spolupráce a nastavit transparentní procedury na straně ministerstev. Expertní skupina RVNNO k systémové změně financování a podskupina Participace a střechy řeší témata jako definici střech a jejich role, dotační programy pro střechy, aby nebyly nucené jít do konkurence se svými členy, a překážky pro zapojování NNO do lepšího využívání veřejných zdrojů a dotačních programů. Faktické zapojení NNO do rozhodovacích procesů napříč státní správou se zlepšuje jen pozvolna a nejednotně. Vztah střech s příslušnými resorty není výrazně silnější a partnerský než za minulé vlády. Metodika participace nabízí konkrétní postupy pro nastavení participativních procesů a transparentní výběr zástupců do poradních a pracovních orgánů státní správy. Její aplikace v rámci Rady vlády pro NNO a Výboru pro EU přináší první pozitivní posuny pro reprezentativnější zapojení NNO do monitorovacích výborů EU fondů a Národního plánu obnovy.

3. Příznivé prostředí pro činnost nevládních organizací

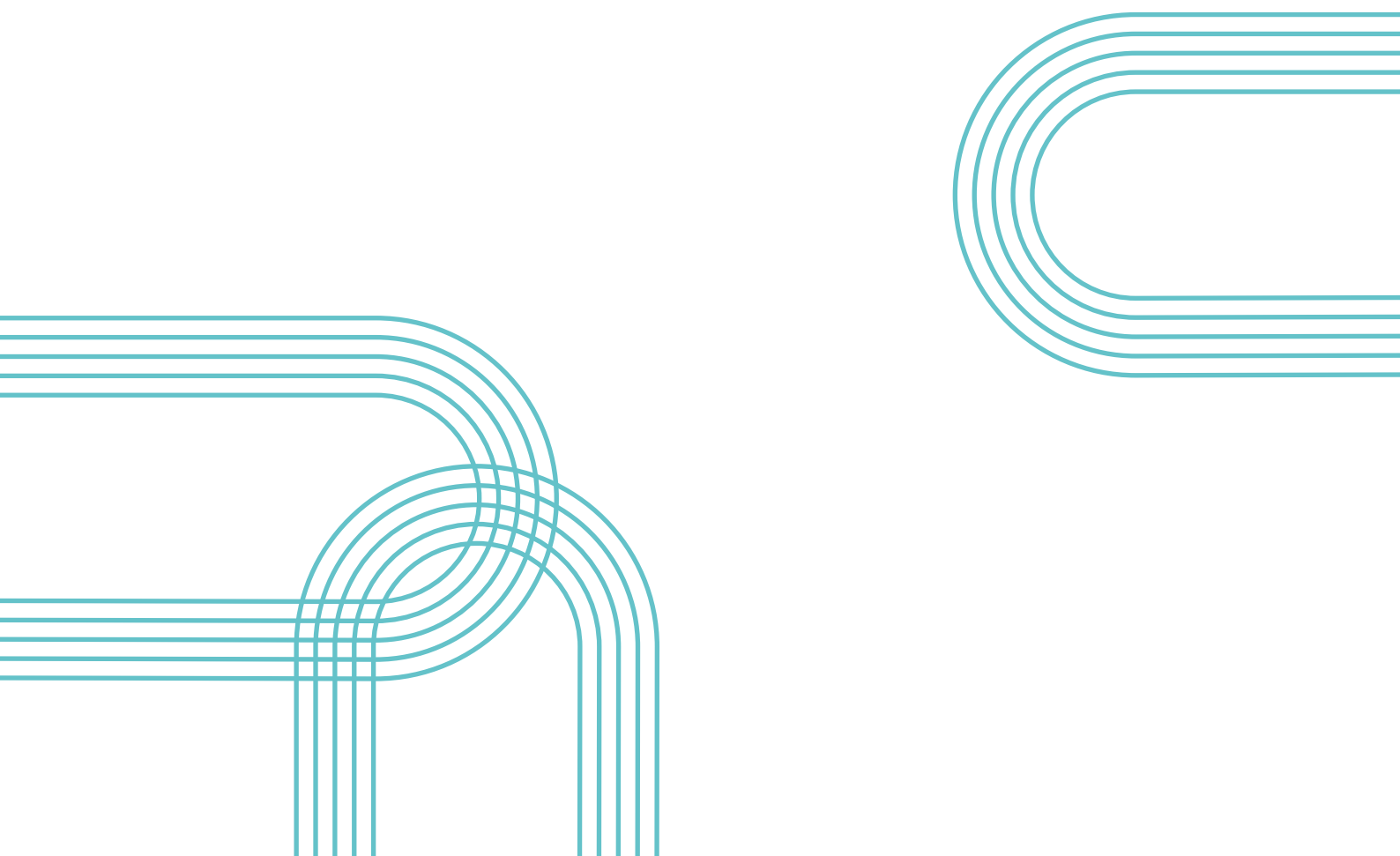
Právní prostředí je poměrně solidní, naopak nedostatečné a nestabilní finanční prostředí v českém neziskovém sektoru přetrvává stejně jako nedostatek dat o klíčových zdrojích (včetně dobrovolnictví). Veřejné finance nepředstavují jediný, ani dominantní zdroj pro neziskový sektor. Pro některé jeho segmenty (např. sociální služby) jsou zcela zásadní, přesto se nedaří řešit hlavní systémové výzvy, jako je víceleté financování, rychlejší a méně náročná administrativa, snazší spolufinancování či jednotná metodika pro dotace. Nejsou vytvářeny pobídky pro podporu individuálního a firemního dárcovství, ani podpora a oceňování dobrovolnictví.

Do budoucna

Pro další období se kromě vytváření podpůrného prostředí pro NNO a naplňování *Strategie spolupráce* otevírají i další důležité příležitosti a témata pro spolupráci veřejné správy s NNO. Česká republika bude připravovat priority politiky soudržnosti EU pro nové programové období po roce 2028 a využívání dalších fondů EU (Sociální klimatický fond, Modernizační fond, možná navazující na Národní plán obnovy). V roce 2024 je výročí 20 let od vstupu ČR do EU, fakticky největšího

rozšíření EU, zároveň budou volby do europarlamentu. To jsou příležitosti pro reflexi, určitý návrat ke společným hodnotám a navázání na heslo „Evropa jako úkol“ z českého předsednictví v Radě EU 2022.

Soudržnost společnosti je dlouhodobý velký úkol, který má zahrnovat jak začleňování uprchlíků a uprchlic z Ukrajiny, tak nejzranitelnější skupiny a nově i tzv. „opuštěný střed“ společnosti. Občanská společnost i NNO jako její součást by se měly zapojovat do debat kolem definování vize České republiky, aby reflektovala skutečný pohled společnosti a nevycházela primárně jen z hospodářského pohledu. Důležitým velkým úkolem vlády, veřejné správy a politické reprezentace je hlavně budovat důvěru veřejnosti ve veřejné instituce a demokracii – tedy jak politickými kroky, tak i institucionálním nastavením takových procesů, jako je větší podíl lidí na veřejném rozhodování.

Slovníček základních pojmů

- **Občanskou společností** se rozumí všechny formy společenského jednání, které provádějí jednotlivci nebo skupiny, jež nejsou napojeny na státní orgány ani jimi nejsou řízeny⁸⁴. Aktivní a životaschopná občanská společnost je jedním ze základních pilířů demokracie a právního státu.
- **Občanský prostor** je podle OECD soubor právních, politických, institucionálních a praktických podmínek, které jsou nezbytné k tomu, aby se lidé mohli pokojně shromažďovat, organizovat, svobodně se vyjadřovat a účastnit se veřejného dění. Občanský prostor je prostředí, v němž existuje občanská společnost a práva a svobody, které potřebuje ke svému fungování. Silný občanský prostor je spojen s vyšší mírou zapojení občanů, větší transparentností a odpovědností a s posílením postavení občanů a občanské společnosti⁸⁵.
- **Organizace občanské společnosti** je v zahraničí i v akademické sféře stále více používaný pojem pro organizace, které z podhoubí občanské společnosti vyrůstají a čerpají z ní své lidské, materiální, kulturní a hodnotové zdroje a mají zájem aktivně participovat na politickém rozhodování a veřejné diskuzi o společenských tématech.
- **Nestátní neziskové organizace (NNO)** je pojem používaný v prostředí české veřejné správy a popisuje tuto sféru občanské společnosti z finančně-právního hlediska – tj. jako množinu soukromých organizací zaměřených na jiné cíle, než je dosahování zisku. Ačkoliv každý z těchto termínů má svou konotaci, v této zprávě většinou používáme termíny nevládní organizace, nezisková organizace či NNO (nestátní nezisková organizace) zaměnitelně.
- **Střešní organizace** obecně vznikají zdola jako výraz potřeby vzájemně nezávislých NNO po dlouhodobé formalizované spolupráci, která jim umožňuje diskusi a řešení společných problémů, sdílení informací, know-how a zdrojů, zvýšení standardů jejich činnosti a společné vyjednávání s veřejnou správou. Střechy vznikají jako tzv. oborové – tj. spojují se NNO zabývající se podobnou tematikou (životní prostředí, lidská práva, vzdělávání aj.), nebo regionální, kdy se spojí NNO působící v určité oblasti. V prostředí české státní správy je termín popsán definicí dle Rady vlády pro NNO⁸⁶. Mezi klíčové znaky patří: (1) vznikají zdola iniciativou NNO, nejedná se tedy o hlavní spolek a jeho pobočné spolky; (2) mají právní formu členské korporace podle občanského zákoníku (spolek nebo zájmové sdružení právnických osob); (3) jejich účelem je především poskytování služeb členům a hájení jejich zájmů; (4) vznikly jako trvalá uskupení na území ČR na národní úrovni; (5) mají členy, z nichž alespoň 51 % tvoří NNO (tj. spolky, obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy, ústavy, účelová zařízení církví).
- **Sítě NNO** představují nejen střešní organizace, ale i všechny další formy sdružování a spolupráce mezi jednotlivci a organizacemi občanské společnosti, včetně sítí sítí (jako je NeoN). Sítě mohou být formální, institucionalizované či jen neformální, dočasné iniciativy bez právní subjektivity. Jejich členové se mohou sdružovat na základě společných témat (oborové), ale i společných

84 Základní definice převzatá z EU Glossary – <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/civil-society-organisation.html>

85 OECD (2022): The Protection and Promotion of Civic Space: Strengthening Alignment with International Standards and Guidance – <https://www.oecd.org/gov/the-protection-and-promotion-of-civic-space-d234e975-en.htm>

86 RVNNO (2015) na https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/pskmp/DEFINICE_Zastresujici_NNO.pdf

profesních (např. síť komunikačních či fundraisingových expertů a expertek) či ad hoc zájmů (např. průřezová koalice za účelem přijetí či novelizace určitého zákona). Používají různé názvy (platformy, asociace, koalice, konsorcia, pracovní skupiny atd.) a ve vztahu ke svým členům a navenek plní různé funkce (vzájemné sdílení, vzdělávání či profesní růst, společné hledání zdrojů, strategická komunikace či advokační činnost ad.).

Zajímavé odkazy a zdroje

Použité zdroje jsou uvedené napříč touto zprávou, níže jsou další zajímavé materiály:

- **Každoroční vyhodnocování stavu občanského prostoru pod FRA Agenturou EU** – <https://fra.europa.eu/en/themes/civil-society>
Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) poskytuje nezávislé odborné poradenství, kterého mohou využít vnitrostátní i unijní orgány s rozhodovací pravomocí. Od roku 2018 vydává monitorovací zprávy o stavu občanského prostoru v EU a výzvách a nebezpečí, kterým čelí.
- **FRANET** – <https://fra.europa.eu/en/cooperation/franet>
FRANET je multidisciplinární výzkumná síť FRA Agentury. Je složena ze smluvních partnerů v každém členském státě EU a v některých kandidátských zemích. V Česku spolupracují se Sociologickým ústavem Akademie věd ČR.
- **Civic Space Watch** – <https://civicspacewatch.eu/>
Projekt Civic Space Watch shromažďuje zjištění a analýzy o podmínkách pro fungování občanské společnosti a zachycuje národní i celoevropské trendy v občanském prostoru. Prostřednictvím průběžného sledování sociálních médií a pravidelných kontaktů a rozhovorů s partnery na místě má ambici poskytovat přístup k zdrojům a zlepšit sdílení informací s policy-makers a s médii napříč Evropou.
- **OECD Civic Space** – <https://www.oecd.org/gov/open-government/civic-space.htm>
OECD se věnuje oblasti občanského prostoru a občanské společnosti přes deset let. V roce 2019 otevřela tzv. Observatoř občanského prostoru OECD s cílem shromažďovat údaje a osvědčené postupy o právních, institucionálních a politických rámcích, které mohou členové OECD zavést na podporu a ochranu občanského prostoru.
- **Participo – digitální inovativní prostor pro občanskou participaci** <https://medium.com/participo>
Digitální prostor OECD pro výměnu názorů mezi úředníky, odborníky z praxe, výzkumníky, akademiky a designéry na téma inovativních participativních procesů a budoucnosti demokracie.
- **OECD Innovative Citizen Participation** <https://www.oecd.org/governance/innovative-citizen-participation/>
zkoumá inovativní způsoby, jak mohou vlády účinně spolupracovat s občany a zúčastněnými stranami při získávání podnětů, spoluvytváření řešení a řešení složitých politických problémů. Zaměřuje se na nový výzkum v oblasti deliberativního, kolaborativního a participativního rozhodování, který se rozvíjí po celém světě.

Seznam použitých zkratek

AI	umělá inteligence (artificial intelligence)	NPO	Národní plán obnovy
ANO	politické hnutí ANO 2011	NSA	Národní sportovní agentura
CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění	OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ČR	Česká republika	OGP	Partnerství pro otevřené vládnutí (Open Government Partnership)
ČSÚ	Český statistický úřad	OP JAK	Operační program Jan Amos Komenský
ČŠI	Česká školní inspekce	OPZ+	Operační program Zaměstnanost plus
DPH	daň z přidané hodnoty	RVNNO	Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
EHP	Evropský hospodářský prostor	SEA	Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (Strategic Environmental Assessment)
EIA	Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)	SLAPPs	Strategické žaloby proti účasti veřejnosti (strategic lawsuits against public participation)
EK	Evropská komise	SPD	politické hnutí Svoboda a přímá demokracie
ESF+	Evropský sociální fond plus	SR	Slovenská republika
EU	Evropská unie	str.	strana
FRA	Agentura Evropské unie pro základní práva	Strategie	Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030
HDP	hrubý domácí produkt	TZ	tisková zpráva
IT	informační technologie	ÚV	Úřad vlády
LGBTIQ+	akronym označující různorodé skupiny lidí s různými sexuálními orientacemi a genderovými identitami	VEU	Výbor pro Evropskou unii Rady vlády pro nestátní neziskové organizace
MF	Ministerstvo financí	VNPO	Výbor Národního plánu obnovy vlastníci komponent
mil.	milion	VK	Zelený kruh
MK	Ministerstvo kultury	ZK	
mlrd.	miliarda		
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj		
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu		
MPO-DU	Ministerstvo průmyslu a obchodu – Delivery unit		
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí		
MSp	Ministerstvo spravedlnosti		
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy		
MV	Ministerstvo vnitra		
MZe	Ministerstvo zemědělství		
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí		
MŽP	Ministerstvo životního prostředí		
NNO	nestátní neziskové organizace		
NPI	Národní pedagogický institut		

Co děláme v NEON?

Co děláme pro:

lepší informovanost o rolích a přínosech neziskového sektoru?

- Ve spolupráci se STEM a PAQ Research jsme provedli **výzkum postojů vůči NNO** a vznikla **sada doporučení pro NNO pracující v oblasti migrace, rovnosti žen a mužů, ochrany životního prostředí a podpory demokracie**.
- Vytvořili jsme **Navigátor pozitivní komunikace**, který obsahuje konkrétní zkušenosti z kampaní NNO.
- Uspořádali jsme mezinárodní konferenci v rámci českého předsednictví v Radě EU 2022 „**Strategická partnerství veřejné správy a nestátních neziskových organizací na budování demokratické společnosti v Evropě**“.

20 sítí

600 organizací

20+ témat

klima

vzdělávání

rovnost pohlaví

děti a mládež

boj proti korupci

...

Co děláme pro:

podporu partnerství střeš a sítí NNO s veřejnou správou?

- **Sledujeme problematiku a vytváříme společné návrhy** v rámci RVNNO pro víceleté financování, partnerství v dotačních programech, participace a střešy aj.
- **Koordinujeme společné dopisy**. Koordinovali jsme přípravu **pěti společných stanovisek** – např. **otevřený dopis 35 střešních organizací a NNO ministru financí** s žádostí o zavedení 0% spolufinancování na veřejně prospěšné činnosti k návrhu na “Pravidla spolufinancování EU fondů na programové období 2021–2027”.
- **Společně navrhujeme legislativní změny**. Zapojili a koordinovali jsme 22 expertů, expertek a právníků s cílem navrhnout úpravu Zákona o zadávání veřejných zakázek týkající se jeho problematické aplikace a povinnosti vypisování veřejných zakázek na finanční převody mezi partnerskými organizacemi v rámci dotačních projektů, a to i v souladu s protikorupčními požadavky.

Glopolis – Glopolis je česká obecně prospěšná organizace. Usiluje o soudržnou, spolupracující společnost. Hájí příznivé podmínky pro neziskový sektor. Propojuje nevládní organizace do sítí. Rozvíjí jejich znalosti a dovednosti pro lepší součinnost se státní správou, byznysem a dalšími na národní i evropské úrovni. Už od roku 2004 k tomu poskytuje expertizu, zázemí a zdroje.

www.glopolis.org

NeoN je skupina více než 20 organizací a sítí, které zastupují přes 600 nevládních neziskových organizací. Usiluje o odpovědný stát, který dodržuje demokratické principy a spolupracuje s neziskovým sektorem, a o neziskový sektor, který dokáže společně řešit problémy společnosti napříč obory. Vytváří prostor pro hledání efektivních řešení komplexních problémů a potřeb společnosti, zejména s ohledem na její nejzranitelnější skupiny. Společně vyjednává spolupráci se státní správou na úrovni Úřadu vlády, ministerstev i parlamentu.

www.neon-cooperation.org